ОКТЯБРИИН УРДАХИ МҮРЫСӨӨНДЭ БУЛТА ЖАГСАЯ!

Хурамхаанай совхозойхид 20 мянган центнер таряа гүрэндөө тушаажа, абаһан уялгаяа үлүүлбэ.
Зэдын аймагта 10 мянган гектар тарян хадагдаагүй, 15 мянган гектарта баал суглуулагдаагүй хэбтэнэ.
Мүн иимэ байдал Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта тохёолдобо.

ГЭЭГДЭГШЭД ТҮРҮҮШҮҮЛҺЭЭ ЖЭШЭЭ АБЫТ!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 227 (9981) | 1962 оной сентябриин 25, вторник | Сэн 2 мүнгэн

КЛУБ, БИБЛИОТЕКЭНҮҮДЭЙ ҮДЭЛМЭРИ УЛАМ ШАНГАДХАХА

...дые коммунис ёһоор хү...хэ хүдэлмэриие улам дэлисэ...р, удха түгэлдэрөөр эмхид...үүлхэ тухай партиимнай ...а дотор эли тодоор заагдан...д хүн бүхэн коммунизмын ...г үе сагай эрилтэдэ харюу...хаһотар болбосоронги, хү... байха ёһотой бшуу. Иимэ ...элүүлхэ хэрэгтэ соёл гэ...эмхи зургаанууд ехэ ху...руулха, ажал хүдэлмэрэе ...эмэйхиһээ һайнаар ябуул... **«Парти хадаа литерату...уусствын, соёл культурын ...хүгжэхын тулада, хүн бү...иг шадабариин хүсэд дүү...дарха бүхы арга боломжо тулада, бүхы ажалшадые ...ээр хүмүүжүүлхын тулада, ...ниие арад зоной эрхим ...йлгодог ба культурна да...лтай болохын тулада саг һаналаа табижа байха. ...һанай зүйлнүүд ажалые ...а хэшээлтэй болгожо, һуу...алые гоёохо, хүнэй сэдьхэл ...а байха»** гэжэ партиимнай ...а дотор аржытар бэшэгдэн-

...бликын соёлой зарим бай...уб, библиотекэнүүд энэ гай...орилгоёо бэелүүлхын хойно...а оролдосо ехэтэйгээр хү...арад зониие гэгээрүүлэн хү...хэ, ажал дээрэ тодорһон ...энэ дүршэл, һайшаалта үүс...эрүүлхэ хүдэлмэри муу бэ...улна.

... таряа хуряалгын эгээл ... үедэ Сэлэнгын аймагай ... клуб, Бэшүүрэй аймагай ...айшан, Мухар-Шэбэрэй Шэ...ой библиотекэ болон соёлой гуламтанууд илангаяа шал... Тэндэ хамаг хүдэлмэринь ...лай нягта холбоотойгоор ...на. Полевой станууд дээрэ ... хөөрэлдөөн, һонирхолтой ...онцерт гэхэ мэтэ эмхидхэг...механизаторнууд болбосон хү...ажарна.

...е республика доторнай, ... Хориин, Яруунын, Прибай...аймагуудай олохон клуб, ...энүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ...ажалдаа халирхайгаар ... Энээн тушаа нэгэ ба...урдая. Хориин аймагай ... совхозой соёлой байшан ...штадтай байбашье, таряа ... үедэ мүртэй юумэ хээгүй. ...даагша Антонида Курбато...а эдэбхигүйгөөр ажаллана, ...анца үнгэргөөл һаа, хамаг ...э бүтээһэндэ тоолодог. Та...фермын клуб баһал муугаар ... Хады тиимэ болобошье ...аймгүйсэдкомой соёлой таһа...ое ямаршье эрилтэ табиг... олониитэшье огто хамаар-

...гуламтанууд таряа хуряал..., мүн һүүлээрэньшье, тү...аа соо һаадгүй һайнаар, һараһаа һарада, үдэрһөө үдэртэ үргэлжэ даамайгаар хүдэлхэ, ажал ябуулгадаа олониитые үргэнөөр хабаадуулха.

Тиимын тула соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үбэлдэ һайнаар бэлдэхэ ёһотой.

Гэхэтэй хамта олохон клуб болон библиотекэнүүд мүнөө хүрэтэр ямаршье заһабари хээгүй, газаагаа нэгэшье кубометр түлеэ оруулаадүй байһаар. Иимэрхүү баримтануудай саашадаа тэсэшэгүй болоод байһаниинь элитэ.

Холын гүүртэ, фермэнүүдтэ культбааза һайнаар түхеэрхэ, тэдэниие түлишэ түлеэгээр хангаха, заһабарилха тон шухала.

Гэхэ зуура Зэдын аймагта анха барихаар хараалагдаһан барилганууд хүсэд бодхоогдонгүй орхигдошонхой. Энээн тушаа КПСС-эй райкомшье хиналта табихаяа болишоо.

Зорилго юуб гэхэдэ, республикын Культурын министерство, аймгүйсэдкомуудай соёлой таһагууд гэгээрэлэй хүдэлмэри һэргээн һайжаруулха, клуб болон библиотекэнүүдые үбэлдэ һайнаар бэлдүүлхэ хэмжээ ябуулга ойрын сагта хараалжа, бэелүүлхэ ёһотой.

Соёлой гуламтануудай ямараар түхеэрэгдэһэниие, ажал хэрэгээ ямар янзатайгаар ябуулжа байһаниие хинан шалгаха ниитын комисси байгуулха, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэ нютагай эдэбхитэдые, залуушуул болон интеллигенциие үргэнөөр хабаадуулха шухала.

КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө, таряа хуряалгаяа тон ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхын, малай ашаг шэмэ абалгые эрид дээшэлүүлхын түлөө республикымнай колхоз, совхозуудта социалис мүрысөөн үдэрһөө үдэртэ улам хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байна. Тэндэ ажаллажа байгшадай культурна эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэн хангахын хажуугаар хүмүүжэл-гэгээрэлэй хүдэлмэреэ бүри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулхын тула клуб болон библиотекэнүүд бодомжотой һайнаар түсэблэжэ, үдэрһөө үдэртэ үүсхэл эдэбхитэйгээр хүдэлхэ ёһотой. Гадна «Механизаторай мэргэжэлые колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай бүгэдэ ниитээрээ шудалха һуралсал эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюро һаяхан тогтоол баталан абаба. Энэ тогтоолой ёһоор 1962 — 63 оной намар-үбэлэй үедэ колхоз, совхоз бүхэндэ тусхай һуралсал эмхидхэгдэхэнь. Эндэ клуб, библиотекэнүүд һуралсалай ёһотойл гуламта болохо байһаниинь хэлсээнгүй. Тиимэһээ соёлой гуламта бүхэн эртээнһээ таатай зохидоор түхеэрэгдэхэ, үбэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха ёһотой. Энэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ партийна, Соведэй ба комсомолой болон профсоюзай эмхи зургаанууд саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлхэ, эрилтээшье улам шангадхаха болоно.

Хүдөөгэй залуушуул механизаторай мэргэжэлые бултадаа шудалха ёһотой!

«Механизаторнуудай мэргэжэлые хүдөөгэй залуушуулай шудалха бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэхэ тухай» ВЛКСМ-эй ЦК тогтоол абаа.

Тогтоол соо иигэжэ тэмдэглэгдэнэ. Залуу колхозник, совхозой хүдэлмэришэн гү, али алба хаагша бүхэниие механизаторай мэргэжэлдэ һургаха гээшэ хүдөөгэй бүхы комсомолой организацинуудай хойшолуулашагүй, дайшалхы зорилго болоно. Хүдөөгэй залуушуулые үйлэдбэриһөө таһалангүйгөөр механизаторнуудай мэргэжэлдэ, ниитын хүсэ хэрэглэн, 1962—1963 онуудай намар-үбэлэй үедэ олоор һургаха шухала.

Механизаторнуудай кадрнуудые һургаха, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ талаар колхоз, совхоз бүхэндэ һургуули байгуулхыень, энэ зорилгоор профтехһуралсалай училищинүүдэй, хүдөө ажахын дунда болон дээдэ һургуулинуудай һуралсалай-үйлэдбэриин баазануудые, ДОСААФ-ай һургуули-курсануудые, «Сельхозтехникын» отделенинүүдэй, промышленна предприятинуудай үйлэдбэриин баазануудые хэрэглэхыень комсомолой организацинуудые ВЛКСМ-эй ЦК уялгалаа.

Хүдөөгэй юрэнхы эрдэмэй үдэрэй болон үдэшын дунда һургуулинуудай һурагшадые механизаторнуудай мэргэжэлдэ һургаха хэрэгтэнь арадай гэгээрэлэй органуудта комсомолой комитедүүд бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой. Эдэ һургуулинуудые дүүргэгшэд яаба хээбэшье тракторист-машинистын, жолоошоной, электригэй, механизатор-малшан болон бусадай нэгэ мэргэжэл заатагүй шудалһан байха юм.

(ТАСС).

1962 оной сентябриин 24-нэй мэдээгээр республикымнай колхоз, совхозууд гүрэндөө 783.790 центнер гэхэ гү, али 4.898.687 пүүд таряа худалдаа. Тиигэжэ 7,5 миллион пүүд таряа худалдаха гэһэн социалис уялгаяа 65,3 процент дүүргэбэ.

Таряа худалдалгаяа хурдадхая!

Эрхим механизаторнууд эндэ олон

Орооһо таряанайнгаа баян ургасые тон түргэн хуряажа дүүргэхэ, эрхим шанартай таряа үрэһэ хүрэнгэдэ хүсэд хүрэхөөр хааха, гүрэндөө элбэгээр худалдахын тула Ивалгын туршалгын-жэшээтэ ажахын механизаторнууд эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байна.

Сентябриин хоёрдохи арбан хоногой дүнгөөр, 1391 гектар орооһо таряанайнгаа 1000 гаран гектарыень хуряагаад, 9 мянга гаран центнер таряа сохижо, табадахи отделениинхид түрүү зэргэдэ гараа. Эндэ таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо нэгэшье һаадгүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байһан механизаторнууд олон. Жэшээнь, комбайнёр Г. Катлыков «СК-3» комбайнаар арбаад үдэр соо 300 шахуу гектар хуряажа, 3400 центнер таряа сохёо. Мүн бэрхэ комбайнёр Бальжир Бадмацыренов «С-6» комбайнаар 360 га таряа хуряагаа.

Энэ ажахын зургаадахи отделениинхид (эрхилэгшэнь В. Ринчинов) баһал барагаар хүдэлөө. Эдэнэр 1616 гектар орооһото ургамалнуудайнгаа 1300 га шахууе суглуулжа абаад, мүнөө үедэ үлэһэн обёос, гэршүүхээ хуряажа, 2—3 хоног соо дүүргэхээ байна. Тус отделениин түрүү механизаторнуудай нэгэн Очир Цыремпилов ургаса хуряалгын эхилһэн үдэрһөө социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсон, «ЖБ-4,6» түхэлэй жаткаар 15 үдэр соо 340 гектар таряа амяарлан хадаа.

И. Этингов.

Зураг дээрэ: ажахын эрхим механизаторнуудай нэгэн Очир Цыремпилов.

М. Намжиловай фото.

ЭМХИТЭЙГЭЭР

Аймагай «Рассвет» колхоздо таряа хуряалга, тушаалга түлэг дундаа. Агрегат бүхэн үдэр һүнигүй хүдэлгэгдэжэ, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Эндэхи механизаторнуудай эршэмтэй шангаар ажаллаһанай ашаар таряанай 70 процентнь хуряагдаа.

Тэдэнэр эршэмтэй шанга ажалаараа аймаг соогоо шалгаржа, партиин райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын улаан тугта һаяхан хүртөө. Гэбэшье туйлаһанаараа амаржангүй, саашадаа амжалтаяа улам арьбадхан ажаллахаар зоригжонхой.

Г. Аширов.

Бэшүүрэй аймаг.

Таряа хуряалгаяа дүүргэбэ

...(Телефоноор абтаба). ...Октябриин социалис ...ын дүшэн табан жэ... ажалай амжалтаар ...түлөө мүрысэжэ, Үдын ... механизаторнууд, хү...шэд сентябриин 23-да ...хуряажа сүм дүүргэ...ы 8980 гектарай та...баарта оробо.

...хуряалга дээрэ ком...ууд, трактористнууд, ...ууд эсэхэ сусахые мэ...хүдэлжэ гараа. Тэдэ...да комбайнер Иван ...ич Краснопеев онсо...ыгарна. Тэрэ үдэртөө ...гектарай баал «СК-3» ...аар суглуулан сохи...а. Совхозой дүрбэдэ...үдэ комбайнернууд— ...Лхасарановтан маг... һайнаар хүдэлөө.

...ынгаа түрүүшын ...хойшо совхозойхид ...таряа тушааһан бай...эй мэдээгээр энэ сов...оронойнгоо амбаарта 20 мянган центнер таряа оруулаа. Түсэбынь 10 мянган центнер. Мүнөө совхозой хүдэлмэришэд гүрэндөө 25 мянган центнер таряа худалдаха гэһэн уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Таряа тушаалга үргэлжэлһөөр. Гүрэндэ таряа зөөлгэдэ нэгэдэхи АТК-гай жолоошод ехэхэн туһа хүргөө.

Ургаса хуряалга, гүрэндэ таряа тушаалга мүн Анаагай совхоздо хурданаар ябажа байна. Энэ совхоз хуряалгаяа үглөө мүнөө дүүргэхэнь. Тэдэнэр гүрэндөө 15 мянган центнер таряа тушааха түсэбтэй байбал, мүнөө 21 мянган центнер таряа тушаанхай.

Аймагай совхозууд бүхыдөө октябриин нэгэн болотор ургаса хуряалгаяа дүүргэжэ, гүрэндөө таряа худалдаха уялгаяа бэелүүлхэ байна.

П. Ренчинов,
КПСС-эй Хориин райкомой секретарь.

АЖАЛАА ШЭНЭЭР ЭМХИДХЭҺЭНЭЙ АШААР

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай совхозой хүдэлмэришэд энэ жэлдэ таряалангаа шэнээр хубаарилжа, ургаса ехэтэй ургамалнуудые горитой тариһан байна.

Нёдондонойхиһоо 1100 гектар шэниисэ ехээр таригдаа. Мүн ешмээнэй тарилга 700 гектараар үргэдхэгдөө. Түрүүшынхеэ горох, тэжээлэй бобы үрэһэндэ таригдаһан байха юм. Ашаг шэмэ ехэтэй кукуруза 1540 гектар эзэлээ. Тиин обёосой, зелёнкын тарилга, сэбэр паар нилээд хороогдоһон байна. Хэрбээ урдань хахалагдадаг газарай 40 процент сэбэр паар байдаг һаа, мүнөө тэрэмнай 20 процентдэ ороо.

Парти, правительствынгаа анхарал оролдолгоор урмашаһан механизаторнууд болон совхозой бүхы хүдэлмэришэд хабарай тарилгые хаһа сагтань, эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ шадаа һэн. Шэниисэ, ешмээн гол түлэб хэрээһэлүүлэн, нарин зуруудтайгаар таригдаа. Тарилгын һүүлээр газараа модон катогоор нягтаруулан дараһан, жэгдэлһэн байнабди.

Эдэ бүгэдын ашаар совхозой полинууд дээрэ үндэр баян ургаса гараа. 1-дэхи отделениин (эрхилэгшэнь Р. С. Бадмаев, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Д. Хубуженов) 700 гектарай га бүриһөө 12 центнер шэниисэ хуряагдаа. Тэрэшэлэн 4-дэхи отделениин (эрхилэгшэнь Б. Дондуков, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Б. Раднаев) 1020 гектарай га бүриһөө 13 центнер шэниисэ абтаба.

Орооһо таряанайнгаа баян ургасые саг соонь, гээлтэгүйгөөр абахын тула хуряалгын урда тээ нилээд бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэһэн байгаа. 18 комбайн, 7 лафетнэ жатка амяарлан хуряалгада тааруулагдаа һэн. Ставропольско хизаарай «Темижбекский» совхозойхидой жэшээгээр ажалаа эмхидхэһэнэй ашаар хуряалгын түрүүшын үдэрһөө бүхы техникээ таряа хадалгада табижа, **7 үдэрэй туршада 4700 гектар таряан баал болгогдоһон юм.**

Таряа амяарлан хадаха хүдэлмэридэ дүй дүршэл ехэтэй комбайнер **Павел Бурцев «СК-3» комбайнаар 4 үдэр соо 250 гектар таряа хадажа шадаа.** Түрүү механизатор Цыдып Убеев «С—6» комбайнаар 7 үдэрэй туршада 306 гектарай таряа хүлһөө буулгаа. Мүн Шоймпол Бадмаев, Дарма Цыдыпов гэгшэд «С-6» комбайнаар недели соо 277—298 гектар таряа унагааһан байна. Комбайнууд нэгэ поли дээрэ 7-8-даараа бүлэг боложо хүдэлөө. Энэ ушарта комбайнуудые техническэ талаар харууһалхада, комбайнһаа таряа зөөхэдэ зохид байгаа.

Амяарлан хадаһан таряагаа удаашье болонгүй суглуулан сохижо эхилээбди. Комбайнһаа гараһан таряан тоог дээрэ зөөгдэжэ, тэндэ түргөөр сэбэрлэгдээд, гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда абаашагдадаг байгаа. Тоог дээрэхи хүдэлмэри үдэр һүнитүй ябаа. Энэ хүдэлмэридэ Буряадай хүдөө ажахын техникумэй студентнэр ехэ туһаламжа хүргөө. Совхозой бүхы табан тоог дээрэ арбаад зернопульт, таряа машинада ашаха 15 түхеэрэлгэ таһалгаряагүй хүдэлжэ гараа.

Таряа автомашинаһаа буулгаха хүдэлмэриие хүнгэдхэхын тула совхозой 2-дохи отделениин жолоошод отделениие эрхилэгшэ Иван Никитовович Телятниковай хүтэлбэри доро автомашинын кузовай оёорые дундань губэгэр болгожо үгэһэниинь, таряа буулгахада тон зохид байшоо. Автомашинын кузовай хананууд дээшээ үндэр болгогдожо үгтөө һэн. Иимээр тааруулагдаһан автомашинын кузовай ханануудые нээхэлээр лэ тарян өөрөө дууһан адхардаг юм. Самосвалһаа бэшэ бүхы автомашинануудай кузов иимээр тааруулагдаһан байгаа.

Таряа ашаха, буулгаха хүдэлмэриин хүсэд оньһожоруулагдаһан дээрэһээ таряа зөөлгэ нилээд түргөөр ябаа. **Тиигэжэ сентябриин 6-да гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө сүм дүүргэһэн байнабди.** Гүрэнэй амбаарта 10 мянган центнер таряа тушаагдаһан байгаа. Тэрэнһээ хойшо хура бороон орожо, хүдэлмэридэмнай нилээд һаад ушаруулаашье һаань, **сентябриин 23-да гүрэнэй амбаарта 20 мянган центнер таряа тушаажа, социалис уялгаяа 2 мянган центнерээр үлүүлэн дүүргээбди** гэжэ баяртайгаар мэдээсэхэ байнабди.

Таряа зөөхэ хүдэлмэридэ Буряадай геолого-управлениин жолоошод нүхэд Емельянов, Ерофеев, Пестеров, Черных, мүн манай совхозой жолоошод нүхэд Шерстнев, Бухальцев болон бусад эдэбхитэй һайнаар хүдэлжэ байна. Жолоошод сүүдхэдээ 14—15 час хүдэлжэ байгаа.

Ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо үрэһэндэ таряагаа хаажа эхилээбди. **Һүүлэй мэдээгээр 4350 центнер үрэһэнэй тарян сэбэрлэгдээд, амбаарта хадагалагдаа.** Үрэһэ хаалга мүнөө түлэг дундаа ябажа байнхай. **Октябриин 1 болотор бүхыдөө 25 мянган центнер таряан үрэһэндэ хаагдажа дүүрэхэ байна.**

Механизаторнуудай үсэд шангаар ажаллаһанай ашаар ургаса хуряалга үглөө мүнөө дүүрэхээ байна. Мүнөө гол түлэб обёос үлөөд, комбайнаар сэхэ хадагдажа байнхай.

Энэ жэлдэ манай кукурузанад хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү ургаса абажа шадаа. Сентябриин 15 болотор кукурузаяа сүм хуряажа дүүргэгээ һэмди. **Мүнөө бүхыдөө 10300 тонно, тэрэ тоодо 7000 тонно кукурузын силос дарагданхай. Энэмнай нёдондонойхиһоо 4 дахин шахуу ехэ болоно. Комбайнернууд Александр Малыгин, Батор Намшыев, Найдан Санжиев, Иван Бурцев, Жаргал Гармаев гэгшэд тус тустаа 220—240 гектар кукуруза хуряагаа.** Тэдэнэй нормонь 85—90 гектар байгаа. Комбайнернууд сүүдхэдээ 13—14 час хүдэлжэ гараа. Кукуруза саг соонь хуряаха хүдэлмэридэ «СК—3», «С—6» комбайнууд хэрэглэгдэһэн байха юм. Мүн автомашинануудай кузов үргэдхэгдэһэн байгаа.

Октябриин 7-до совхоздомнай баян ургасын һайндэр болохоор хараалагданхай. Эндэ совхозой түрүүшүүл, механизаторнууд булта сугларжа, энэ жэлэйнгээ дүн гаргаха байна. Хуряалга дээрэ эрхимлэһэн комбайнерта **«комбайнер-чемпион»** гэһэн нэрэ зэргэ олгожо, Гаргын амаралтын байшанда түлөөһэгүй путевко 15 үдэртэ үгтэхэ юм. Удаадахи гурбан һуури эзэлээшэдтэ **«совхозой эрхим комбайнернууд»** гэһэн нэрэ зэргэ олгогдохо.

Ургаса хуряалгаяа, гүрэндэ таряа тушаалгаяа урагшатайгаар ябуулхынгаа хажуугаар механизаторнуднай 2 мянган гектар намарай паар хахалаа. Мүн 3400 гектарта сэбэр паар бэлдэгдэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ намарай паар түлэг дундаа хахалагдажа байна. Бүхыдөө тэрэ 4 мянган гектарта хүргэгдэхэ юм.

Энэ жэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, совхозой хүдэлмэришэд Агуухэ Октябриин социалис революциин 45 жэлэй ойе ажалай эрхим бэлэгээр угтаха хүсэлтэйгөөр ажаллана.

Ж. Гармаев.
Хурамхаанай совхозой директор.

Республикын колхоз, совхозуудта һү, мяха, үндэгэ гүрэндэ худалдаха 9 һарын түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1962 оной сентябриин 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймаг, управленинүүд	Мяхан	һүн	Үндэгэн
Загарайн	59	74	87
Мухар-Шэбэрэй	50	75	99
Сэлэнгын	57	91	106
Тарбагатайн	72	80	117
Советскэ	69	90	87
УЛААН-ҮДЫН УПРАВЛЕНИ (бүхыдөө)	57	82	99
Баргажанай	62	88	85
Кабанскын	90	83	107
Ахын	110	99	—
Прибайкалиин	63	78	94
Түнхэнэй	70	107	94
КАБАНСКЫН УПРАВЛЕНИ (бүхыдөө)	75	90	94
Бэшүүрэй	65	79	93
Зэдын	64,	86	100,1
Захааминай	102	93	127
Хяагтын	56	73	83
ХЯАГТЫН УПРАВЛЕНИ (бүхыдөө)	68	82	93
Яруунын	70	86	82
Хориин	75	95	104
ХОРИИН УПРАВЛЕНИ (бүхыдөө)	73	90	95
Баунтын	51	115	—
Хойто-Байгалай	64	76	—
Мал шахалгын трест	41	—	—

Агууехэ Октябриин 45 жэлэй ойе угтуулан

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАН АЖАЛЛАНА

Республикымнай түрүү предприятинуудай нэгэн болохо Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой хүдэлмэришэд долоон жэлэй түсэбтэ даабарине болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ һайн амжалта туйлана. Эхэ оронойнай табан түрүү цементнэ заводуудай дундаһаа тус завод түрүү һуури эзэлжэ ябаһаар. Ингэжэ тэдэнэр промышленностиин барилгын материалнуудай хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта дахинаа хүртэбэ.

Цемент-шиферэй заводойхид жэлэй түрүүшын хахадай туршада эршэмтэй һайнаар ажаллажа, түсэбөө болзорһоонь урид холо үлүүлэн дүүргэһэн байгаа. Цемент үйлэдбэрилэн гаргаха 6 һарын түсэб 102,6 процент, шифер гаргаха түсэб 101 процент дүүргэгдэв. Цементын шанарые һайжаруулха талаар горьтой ажал хэгдэнэ. Заводой коллектив ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэйнгээ ашаар 229 мянган түхэригэй олзо оруулһан, товарна продукциин өөрынь үнэ сэнгые 2,4 процентээр доошолуулһан байна.

Цемент үйлэдбэрилэгшэд жэлэй хоёрдохи хахад соошье ажалайнгаа эршые заашье һуларуулнагүй. Цемент, шифер үйлэдбэрилхэ найма һарын түсэб мүн лэ амжалтатай һайнаар дүүргэгдэжэ, түсэбһөө гадуур 10 мянган тонно цемент, нэгэ миллион шиферэй плитанууд үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаа. Тэдэнэр цемент үйлэдбэрилхэ талаар абаһан социалис уялгаяа 2 дахин үлүүлэн дүүргээ.

Цементнигүүдэй амжалтада зорюулагдаһан баярай суглаан Каменск тосхондо һаяхан болобо. Эршэтэ ажалаараа туйлаһан дамжуулгын Улаан туг абахын тула заводой хүдэлмэришэд клуб соогоо олоороо сугларһан байба.

Заводой директор нүхэр Ю. А. Алемовский туйлаһан амжалтаарнь хүдэлмэришэдые амаршалха зуураа, тэдэнэй хэһэн, бүтээһэн ажалые согсолон харуулаа, урдахи зорилгонуудыень элирүүлэн тодорхойлоо.

Промышленностиин барилгын материалнуудай хүдэлмэришэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Невеница профсоюзай ЦК-гай даалгабаряар тус заводой коллективтэ дамжуулгын Улаан туг барюулаа. Совнархозой горнорудна промышленностиин управлениин начальник нүхэр Атриков эндэхи хүдэлмэришэдые амаршалжа, туйлаһан амжалтаараа һанаагаа саашадаа амарангүй, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын тула бүри абьяас ехэтэйгээр ажаллахыень уряалба. Цементын шанарые, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха шухала тухай тогтон хэлээ.

Шулуу бутаруулдаг цехэй начальник Н. А. Хлыстов, эрьелдэхэ пеэшэнэй машинист А. Кыштымов болон бусад Улаан тугаа гартаа бүхөөр барихын тула заводой бүхы хүдэлмэришэд хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллаха гэжэ мэдүүлхэ зуураа, үйлэдбэриингөө доторой арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ, цементын шанар һайжаруулха, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха шухала байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Агууехэ Октябриин 45 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ зоригжоһон цементшэд шэнэ уялгануудые абаа.

И. Евсюнин.

Түсэбһөө гадуур 250 мянган түхэригэй продукци

Агууехэ Октябриин 45 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалис мүрысөөнэй далайса улам үргэдэжэ байна. Дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялгануудые абаһан, тэдэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө оролдожо байһан предприятинуудай тоо үдэр бүри олошорһоор.

Ноябриин һайндэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ зоригжоһон Заудинска мелькомбинадай хүдэлмэришэд продукци үйлэдбэрилэн гаргаха 9 һарынгаа түсэбые сентябриин 18-най үдэр дүүргэбэ. Һарын дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 250 мянган түхэригэй продукци үгэхэ уялга абаад, эршэмтэй габшагайгаар ажаллана.

Түсэбөө болзорһоонь холо урид дүүргэһэн комбинадайхид социалис уялгаяа дүүргэжэ эхилээ. Эдэ үдэрнүүдтэ даабариһаа гадуур 320 тонно эрхим шанартай, 1450 тонно 1-дэхи сортын талхан татагдаа. Мүн 2500 тонно комбинированнэ тэжээл бэлэдхэгдэһэн байна.

Октябриин урда тээхи ажалай вахтада жагсаһан хүдэлмэришэдэй дундаһаа мастернууд Петр Уланов, Ольга Утенкова, Георгий Сафонов, Дарья Добрынина, Степан Борисов гэгшэдэй даадаг халаануудай хүдэлмэришэд түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр халаан соогоо 51 тонно талха татахын орондо 55—58 тонно татана.

Ф. Оглоблин,
мелькомбинадай директор.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭХЭНЬ ЛАБТАЙ

Пассажирска, ашаанай поезднууд Транссибирь магистраляар үдэр, һүнигүй урагшаа, баруулжаа ябажал байдаг... Түмэр замай линии шадар тодхогдоһон светофорнууд поезднуудай ябаха харгын сүлөө гү, али ондоо поездын бии байһые заажа үгэнэ. Мүн эдэ светофорнуудта ямар үнгын яларжа байһые локомотивна светофорнууд дабтан харуулжа, машинистнуудай ямаршье сагта поездоо һаадгүйгөөр жолоодохо арга хангана. Поездын диспетчерэй ажалладаг газарта элдэб үнгэтэй лаампочканууд яларжа, ямар поездын хаана ябаһые заадаг юм. Поезднуудай зам харуулһан эдэ түхеэрэлгэ электромагнитна релейн хүсөөр хүдэлгэгдэнэ.

Реле гээшэнь ехэ оньһото түхеэрэлгэ. Тэрэнэй зүбөөр, һайнаар хүдэлөө һаань, поезднуудай аюулгүйгөөр ябаха арга хангагдадаг. Тиимэһээ реле-түхеэрэлгын хойноһоо нарин харууһа эмхидхэхэ хэрэгтэй. Мысовой станциин туршан шалгадаг пунктын электромеханигууд Михаил Григорьевич Леухин, Леонид Степанович Терентьев гэгшэд энэ түхеэрэлгэ һайнаар шудалаад байһан. Л. С. Терентьев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда шархатаһанай һүүлээр Мысовой станцидаа бусаад, дистанциин блок-мастерскойн мастераар ажаллажа эхилһэн юм. Бүри тиихэдэ энэ түхеэрэлгые шудалха гэжэ шиидээ бэлэй. М. Г. Леухин түрүүшээр хэлхээ холбооной хүдэлмэришэн байгаа. Тусхай курса дүүргэһэнэй һүүлдэ монтёроор ажаллаһан байха. Электромеханик болохын тула тусхай шалгалта гараа.

1955 ондо барилгашад автоблокировкын үшөө нэгэ участок барижа дүүргээ, тиигээд дистанци дээрэ электромагнитна түхеэрэлгэ тодхохо арга олгогдоо.

Дааһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, үнэн сэхэ хүдэлмэришэн М. Г. Леухиндэ энэ түхеэрэлгэ даалгагдажа үгтөө бэлэй. Түрүүшээр эндэ ажаллахадань бэрхэтэй байгаа. Тиигэбэшье һаань, нүхэр Леухин реле-түхеэрэлгэтэй танилсахын тула Эрхүү, Зима, Слюдянка станцинуудта ошожо һураһан байха.

— Түрүүшын жэлдэ бэрхэтэй байгша һэн,—гэжэ нүхэр Леухин хөөрэнэ.—Энэ ажалда нарин, хёрхо байха хэрэгтэй. Релейн буруугаар хүдэлөө һаа, түмэр зам дээрэ аюул тохёолдожо магад.

Мүнөө энэ нүхэрнай яһала дүй дүршэлтэй болошхой. Тэрэ түхеэрэлгэеэ ходо хинан шалгажа, һаадгүйгөөр хүдэлгэнэ.

Электро-механигууд Леухин, Терентьев гэгшэд өөһэд хоорондоо мүрысэн, коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ солодо хүртэхын түлөө тэмсэнэ.

— Энэ түхеэрэлгэ шалгаха жэлэйнгээ даабари сентябрь соо дүүргэхэбди. Үбэлдөө тус түхеэрэлгын һаадгүйгөөр хүдэлхыень тула бэлэдхэл хэхэ зорилготойбди,—гэжэ нүхэр Терентьев мэдүүлнэ.

Оньһон түхеэрэлгэ шалгагшадай үгэдөө хүрэхэнь лабтай.

Ю. Мещеряков.

Үйлэдбэреэ шэнэдхэгшэд

Электровозуудые заһабарилдаг болохын тула үйлэдбэреэ шэнэдхэхэ хэрэгтэ технологуудай дүүргэхэ үүргэнь тон ехэ. Улаан-Үдын паровозо-вагонно заводой технологууд хүсэ ехэтэй электровоз заһабарилха технологи шудалха, шэнэ түхеэрэлгэ тодхохо талаар ехэ ажал хэнэ.

Шэнээр эмхидхэгдэһэн электромашинна, аппаратна, локомотив заһабарилгын цехүүдтэ олон түхеэрэлгэ табигдаа. Главна технологой таһагай хүдэлмэрилэгшэд, коммунис ажалай ударнигууд, Николай Алексеевич Астапенко, Николай Андреевич Белоцкий, Леонид Григорьевич Ивашинников, Николай Семенович Сизов гэгшэд шэнэ цехүүдэй технологуудтай хамта үнгэрһэн август соо элдэб янзын 118 түхеэрэлгэ тодхоһон байна. Мүн станок, машинануудые ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, шэнэдхэн хубилгаха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана.

Электровозуудые һайн шанартайгаар саг соонь заһабарилхын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри дүүргэгдэжэ байна. Түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, ашагтай һайнаар хэрэглэхэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулһанай ашаар электровоз заһабарилха даабари амжалтатай дүүргэгдэнэ.

А. Шеглаков.

Жэшээ абамаар залуушуул.

МАГТААЛТАЙ

Сэлгеэ Сүхы арал тээһээ
Сээжэнһээ мэндые хүргэнэм даа.
Сэнтэйхэн ургасаяа
хуряажархёод,
Сэнтртээ хоюулан уулзахабди даа... гээд хаанаһаашьеб һайхан аялгатай дуун тракторай һулахан хүнхинөөн соогуур соностоходол гэбэ. Тээ саанахананъ эдеэ аягалжа байһан Таня басаган «Түргөөр эдеэлэгты, хүрэшэхэнь» гэжэ зэдэгэнэ хонгёо хоолойгоор механизаторнуудые ооглобо.

— Шимнай ямархан шэнэ гоё дуу зохёогоод, аялгалуулнаш даа. «Сээжэнһээ, сээнтэртээ уулзахабди» гээшэш үнэхөөрөөл удхатай байжа болоо... Шиниингээ шанаһан амтатайхан эдеэгээр хооллон сасуу, үдэшын харанхы болотор арбаадхан гектараа шууюулжархихабди,—гээд ехэл хүхюутэйхэнээр залуу кукурузашан Максим Очиров наадан һагад хөөрэнэ....

— Зай даа, Максим ахай, хүниие ходол шогложо ябахаш, бишни арбан долоотой бэшэ ха юмбибдаа,—гээд гэрэнь хүнэгтэй тоһо бурьяма шүлэнһөө нэмээд үгэнэ. Тугаарай шог зугаада хамааралсаагүй һууһан Демьян Бадмаев бэеэ барижа ядаһандал, хоолойгоо заһасагаан:

— Полиёо саада захаһаань «хиргажа» ороһон байнабди. Үглөөдэр машиныи жолоошод харгыемнай эбдэбэд гэлдэхэнь гээбы,—гээд ондоо удхатай юумэ хөөрэсэгөөн, тамхяа аһаана.

Дьян арал дээрэ трактор, машинануудай хүсэтэ хүнхинөөн үдэр, һүнигүй зэдэлжэ байһанаа дүүрээ. Түрүү кукурузашад Максим Очиров Демьян Бадмаев хоёр үдэртэ табан гектар хадахын орондо, тэрэнээ 3-4 дахин дабхарлан дүүргэжэ ябаа. Тиихэтэйгээ хамта хуряагдаһан талмайгаа һүниндэнь хахалжа абаа.

Захагүй уужам замбуулин руу совет жэгүүртэ баатарнуудай аяншалаад, алтан дэлхэйдээ амгалан мэндэ, амжалта түгэс буужа ерэһэндэл, хүдэр шираг эдэ хүбүүдшье хүхюун омогтой. «Манай Максим ёһоороол кукуруза ургуулжа шадаха баатар гээшэ» гээд нютагайхидынь тэрэнээ дэмы магтаагүй. Үнэхөөрөөшье залуу кукурузашан зоригоо мүхэнгүй ажаллажа, заабол һанаһандаа хүрэдэг.

...1960 оной хабар. Һуралсалай корпус шэмээгүйхэн... Булта баяртай хүхюунүүд, Тиигэншьегүй яаба гээшэб. «Хүлэг моридые» хүсэд хазаарлан шудалжа, тракторист, слесарь, комбайнерай мэргэжэлтэй болоод, эдэнэй түрэл нютагаа бусахаяа байһан үе һэн шуу. Уданшьегүй гүрэнэй шалгалта барижа, 5 гэһэн сэгнэлтэтэй үнэмшэлгэ гартаа баринхай, Максим Очиров түрэл колхоздоо бусаа һэн. Тиигэжэ багаһаа хойшо хүсэжэ, сэдьхэжэ ябадаг һанал бодолынь одоошье бэелбэ. Нёдондо полиин «хатантай» түрүүшынхеэ танилсажа, нилээд ехэ оролдолго үүсхэл гаргаһанай ашаар түрүүшынгээ жэл гектар бүриһөө 250—300 центнер кукурузын ногоон эшэ набша хуряажа абаа һэн.

Даалгагдаһан хэрэг ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандадаг, даруухан зантай энэ хүбүүн сүлөөтэй сагтаа яажа кукурузын баян ургаса абаха тушаа һонирхолтой зүбшөөл заабаринуудые уншадаг, тэрээнһээ олон юумэ ухамайлан абадаг һэн. «Минии хубита ажалһаа бурууд булшантай, даагад далантай байха» гэжэ тэрэ бахаар сэдьхэн ябадаг һэн. Максим хүбүүн бүхэли үбэлдөө кукурузынгаа талмай дээрэ саһа тогтооһон, Сүхэ мүрэнэй сэбдэг хүйтэн мүльһые шадахыса зөөгөө бэлэй. Уданшьегүй эльгэн хара Дьян арал дээрэ алтан хабар айлшалан ерээ. Шэнэ ажал, шэнэ эрмэлзэл, шэнэ дуунууд ханхинан зэдэлбэ.

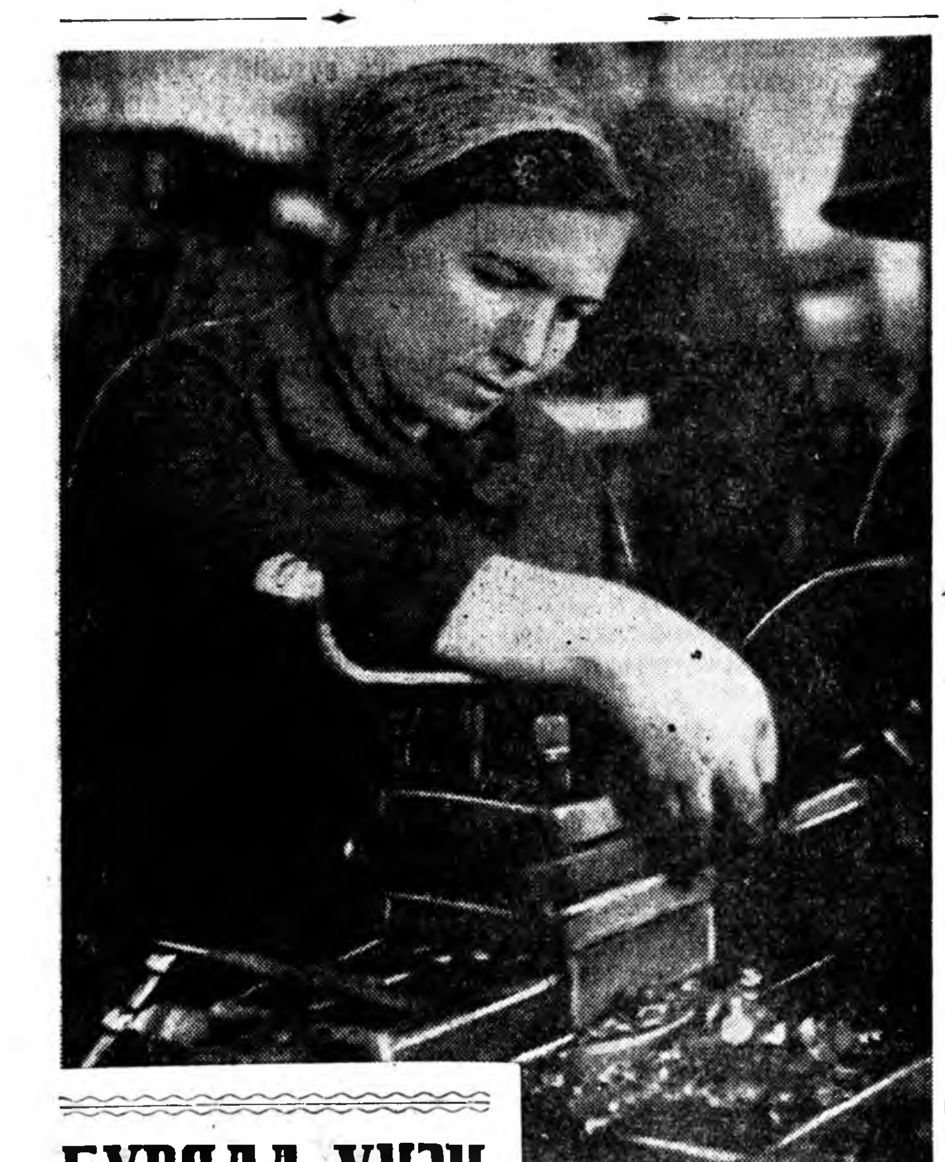
«Хабарай үдэр жэлээ тэжээдэг» гэдэгтэл, механизатор Максим үдэр, һүнигүй гэхээр ажаллаа. Хүшэ хүлһөө гаргажа хүдэлһэн ажалайнь үрэ дүн—шугам мэтэ сэхэ жэгдэхэн ногоон квадрадууд зэрэлгээтэн гарабал даа. Һайханшье гээшэнь! Залуухан Максимай хүлгэн сохилжо байһан зүрхэн өөрынгөө үрэ, ашата ажал хаража баясангүй яахаб!

Үдэр хоног үнгэржэл байба. Уданшьегүй ой модо мэтэ үндэрөөр ургаһан кукуруза гектарай 800—1000 центнер хүрэтэр ургаса үгөө. Баян ургасын баяр энэ бэшэ аал!

...Улам ойртожо байгаа Октябриин һайндэрые ажалай бүри ехэ амжалта туйлан угтажа, коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулсажа ябаһандаа Максим хүбүүн баярлангүй яаба гээшэб!

—Үнгэрэгшэ жэлэйнгээ онол дүршэлһөө олон юумэ ойлгожо абааб. Мүнөө үедэ кукурузаяа сүм хуряажа дүүргээд, газараа хахалжа, поли дээрээ наг шэбхэ гаргахаар бэлдэжэ байнабди. Эдэ бүгэдын захадань гараад байхадаа, ерэхэ жэлэй ургаса манай гарта,—гээд хөөрэхэдэнь, ажалдаа үнэн зүрхэнһөө дурлажа, кукурузын абари зантай һайса дадалсажа, танилсажа байһан хүн гэжэ мэдэхээр байгаа һэн.

В. БУДАЖАПОВ.
Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой токарь, коммунис ажалай ударник Лидия Шайтанова үдэрэйнгөө даабари ходо үлүүлэн, 120—130 процент хүрэтэр дүүргэдэг юм. Зураг дээрэ: нүхэр Шайтанова ажалдаа.

А. Мантаевай фото.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной сентябриин 25.

СОЁЛОЙ ҺОНИНУУД

ҮШӨӨТЫН ХОЙМОРТ

Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаровай түрэһэн нютаг—Үшөөтэ жэл ерэхэ бүри томо томо шэнэ байшангуудаар үйлсэ гудамжануудаа шэмэглэн гоёожо байдаг юм. Сагаан шифер хушалтатай шулуун гэр нюдэнэй шэмэг болон харагдана. Энэнь — Д. Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой клуб. Тэндэ орожо үзэбэл, электрын элшэ гэрэлдэ диаграммануud болон һонирхолтой зураг шэмэглэлнүүдые харахат. Үшөөтэ нютагайхид энэ клуб дотороо сугларжа, аха дүү болохо монгол арадһаа айлшаар ерэһэн нүхэдөө хани халуунаар уггаа юм. Монгол айлшадтаа зорюулан, Петропавловкын Соёлой байшангайхид концерт харуулаа.

Аадар бороогой адхаржа байһандал, шааяма альга ташалган соогуур уян нугархай бэетэй арбаад хүбүүд, басагад сценэ дээрэ гаража, буряад арадай хатар наада харуулаа юм. Тэдээнһээ гадна, ирагуу һайхан хоолойтой Ким Саганов, хатаршад Надежда Жаворонкова, Людмила Черняева гэгшэд бэлиг шадабаряа элирхэйлээ.

Аймагай түбһөө ерэһэн наадашад яһала һонин программатай байгаа. «Хожом ерээрэйгты, манайда айлшалаарайгты» гэһэн уряал абаад, саашанхи замаа үргэлжэлүүлхээр мордоо һэн.

Ц-Д. Шагжиев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Надя Жаворонкова Людмила Черняева хоёрой хатаралдахань харамаар һайн лэ!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тор... һургуулиин багша ... Саганов дуу дуулажа ба...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Үшөөтэ нютагта баригдаһан шэ...
С. БАЛДУЕВА...

ЭРХИМҮҮДЭЙ НЭГЭН ЭНЭЛ Д...

Дээдэ Ивалга тосхондохи хүдөөгэй библиотекэ жэшээтэ һайнаар хүдэлнэ. Тэрэниие даагша нүхэр Елизавета Балдаева дүршэл багатай, залуу байбашье, оролдосо ехэтэйгээр ажаллаһанай аша туһаар хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой.

Библиотекэ соонь ороходо, эмхитэй зохидоор табигдаһан номуудһаа гадна «Буряад ороной һонин», «Комсомол мүнөө долоон жэлдэ», «КПСС-эй XXII съезд — коммунизм байгуулагшадай съезд мүн» гэһэн гоё һайхан стенднүүд угтажа, сэдьхэлыетнай баясуулха. Мүн шажанай хорото хойшолонгуудые элирүүлһэн стендын дэргэдэ олон номой табяатай байхые харахат. Тэрэшэлэн «Түрэл хизаараа мэдэжэ яба!» гэһэн тусхай булан эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ республикын ажабайдал тухай ном дэбтэрнүүдые абаһаар лэ уншажа болохот. Баһа гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй булан бии.

Тус библиотекэ соёлой ёһотойл гуламта болоо гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Досоонь ороод һуухада, арюун сэбэр, аятай зохид. Сонхонуудтань сахюур сагаахан шторо татагдаһан, столнууд дээгүүр янза бүриин газетэ, журналнууд ебхытэр табигдаһан. Тэдэниие абаад һэхэжэ һуугаашад сэдьхэл тэниижэ амардаг юм.

Нүхэр Балдаева библиотекэ дотороо гуримтай зохид байлгажа, ажал хүдэлмэреэ абьяастай һайнаар ябуулхаһаа гадна, ажалшадай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Нэн түрүүн номуудые тарааха, олоор уншуулхын хойноһоо оролдодог, айл бүхэндэ шахуу ябажа, шэнэ номуудые дурадхадаг, гол удха тухайнь хөөрэжэ үгэдэг, зарим һонирхолтой хубинуудһаань уншалгашье эмхидхэдэг заншалтай.

Мүн мал ажал дээрэ хүдэлжэ байгшадые мартадаггүй: холын фермэ, отаранuудта долоон хоног соогоо заатагүй нэгэ дахин ошожо, нүүдэл библиотекэнүүдэй номуудые һэлгэдэг, уншалга болон хөөрэлдөө үнгэргэдэг, дайшалхы болон сахилгаан хуудаһануудые гаргадаг юм. Тиихэдээ республика, аймаг доторхи һонин мэдээсэдэг, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэдэг.

Имагтал нигэжэ оролдосотой шударгыгаар хүдэлһэнэй эсэстэ уншагшадайнгаа тоое эрид олошоруулаа. Хэрбээ эндэ һаяхан болотор хэдэн арбаад уншагшад байдаг һаа, мүнөө 200 гаран болонхой.

Нүхэр Балдаева библиотекынгээ хүдэлмэридэ эдэбхитэниие олоор хабаадуулна. Жэшээнь, фермын бү... нүхэр Долсома Ц... өөрөө эдэбхитэй унш... хаһаа гадна, ном та... туһалдаг, сүлөөтэй... малшадай дунда ном... эмхидхэдэг, шажанд... удхатай литератур... руулхэ тушаа анха... үргэлжэ хандуулдаг...

Уншагшадай форм... рабал, мүн лэ һо... Пенсионер Лайдап... үльгэр түүхэдэ хаб... муудые хэнһээшье о... шаһан байна. Жэ... Янай «Чингис хаан», буряад арадай «Гэс... эпос болон бусад... уншаһан. Тугалшан... шеева буряад уран... дые уншаха угаа ду... ца Намсараевай, Ж... муновай, Чимит Цыд... вай номуудые дуу... уншанхай. Тэрэш... лүү хүдэлмэришэ... рай Балданцыренов... ряад хэлэнүүд дээр... хон боти номуудтай т... байна. Баһа Ивалгы... гуулиин үхибүүд ду... библиотекэдэ ехэ ду... орожо байдаг. У... номуудаарнь гү, али... ская правда» газетэ... доһон зүйлнүүдээр... даева үхибүүдтэй... үнгэргэдэг.

Эгээ мүнөө Ива... шалгын ажахын 2-д... дада таряа хурьял... ябуулагдажа байһа... хэр Балдаева хүдэл... дунда ходо хөөрэл... гэнэ. Орон доторой, хоорондын байдал... мын шажанай хоро... хай хөөрэжэ, ажал... нирхуулна.

Эрдэм бэлигэй эр... — номой сангые да... Балдаева нигэжэ а... ба хэнэ, абьяас... ажаллана.

В...

Шэнэ номууд

Буряадай номой хэблэл һүүлэй үедэ хэдэн ... муудые түрэл хэлэн дээрээ хэблэн гаргаа. Тэрэ ...

1. **«ДАЙН ХЭРЭГГҮЙ»** гэһэн ном. Энээн соо... рамдалай хэрэгтэ зорюулагдаһан шүлэг ба ра... оронхой. Буряадай уран зохёолшодой эб найр... фондо оруулһан хубитань энэ ном болоно.

2. **Жан Зимин. ҺОЛОНГО.** Хүүгэдэй ш... «Хужартын үер» гэжэ пьесэ бэшэһэн залуу ур... хёолшо Зимин мүнөө үедэ багшална. Тэрэнэй ... хүүгэдэй шүлэгүүд уран зөөлэн хэлэтэй, һонор... мэдэрэлээр баян юм. Энэ ном хүүгэдтэ һайн б... лохо байһаниинь арсалтагүй.

3. **С. Маршак. ХҮҮГЭДЭЙ ШҮЛЭГҮҮД.** Со... дээжэ поэт Самуил Яковлевич Маршагай түр... жэлэй ой һаяар гүйсэхээ байна. Тэрэ үдэрые ... Буряадай поэдүүд Цырен-Базар Бадмаев Гун... тов хоёр һай һайн шүлэгүүдыень шэлэн оршуул... лэн гаргаба.

4. **А. Жамбалдоржиев. «ЦЕХЭЙ ОДОД».** ... болон рассказууд. Залуу авторай һүүлэй хоёр ... бэшэһэн лирическэ рассказууд болон «Цехэй о... жэ хүдэлмэришэдэй хани харилсаанда зорюу... повесть энэ суглуулбари соонь ороо.

БАЯСХАЛАН, ЮРӨӨЛДЭ ХОДОДОО ХҮРТЭГШЭД

...най гү даа, али өөрын ...ямар нэгэн хэрэгээр ...аймагай түб — Петро...ка тосхон ошоод, хонс...тай болоо һаа, аймгүй...ой коммунальна тала...дээнэй гостиницада эр...э ороройгты. Тэрэнэй ...эрилэгшэд таниие хэ... энэрхыгээр угтажа ...байха.

...нариншаг коридор һай...тэй ковёроор ходо ху...хай, тэрээн соо «аля...иидэхые дуулахаар» ...эмээгүй. Ногоон хибэс ...р нэмэрэгдэһэн хэдэн ...Мүнөө дежурлажа бай...нэр таниие олон ком... нэгэндэ дахуулжа ...сахилма сагаахан бү...ааб байса хушаһан дэб...эй—амарха, унтаха оро...ай заажа үгэхэ.

...э ажалладаг нүхэдэй ...эргээр хүдэлжэ байда... баруун ханада үлгөөтэй ...ал һанамжанууд болон ...ой дэбтэр соо аржытар ...буряад, монгол хэлэнүүд ...бэшэжэрхиһэн аянша...дэглэл гэршэлнэ.

...тиницын хүдэлмэрилэг...ажалай дэбтэртэ манай ...и баяр баясхалан тэм... Эдэнэр дааһан ажал...и сэхээр, һайнаар хал...нэ байрые ариг сэбэ...дулааханаар байлгана. ...э эндэ байрлагшадта ...жатай зохид байдал ол... Москвагай гүрэнэй эст...артистнууд».

...анай хэрэгээр аяншал...һан хүнүүдтэ энэрхы ...лгаар, хүдэлмэридөө ...абьяастайгаар хандада...түлөө гостиницын хүдэл...ршэдтэ үнэн зүрхэнэй ...и баясхалан хүргэнэ...эд эндэ хоноһон үнжэ...гад үшөөшье үни удаан ...һан уран зураашa ...оров, врачнууд Р. П. ...а Ф. П. Бабанова, баг... И. Юрченко, клубай ху...лагшэд А. М. Зайцева, ...Глушкова, геолог нүхэд ...ба Перловский, журна... Д. Дугаров болон бу...юрөөл магтаалнуудые ...удэлдэг юрын эхэнэр...хүргэн бэшээд, гараа ...годоор табижархинхай

...н бэеэ энэ гостиница...руулһан хүнүүд үшөөл ...Буряадай АССР-эй ажа...ллалгын кассын ба гү...ередидэй управлениин ...рилэгшэд, Хоца Нам...ай нэрэмжэтэ Буряадай ...драмтеатрай артист...ряадай комплексно эр...лэжэлэлгын институдай ...д, Улаан-Үдын коопе... техникумэй 3-дахи ...һурагшад, Доржи Бан...и нэрэмжэтэ багшана... институдай студентнэр ...гөө бүлэгэй үмэнэһөө ...рхэнэй баяр хүргөөд, ...айханаар ажаһуухыень, ...ыень хүсэһэн байба. ...тойл коммунис шэнжэ ...айгаар хүдэлдэг ху...гэжэ Улаан-Үдын түмэр ...больницын бүлэг врач...рэл дэбтэртэ тэмдэглэ...на. «Эдэ нүхэдтэ ком... ажалай коллектив гэ...э зэргэ хүртөөхые гүй...нэ Хяагтын нютагай управлениин ахалагша мелиоратор нүхэр Бадмаев бэшэнэ.

«Бидэ һүни орой орожо ерээбди. Нэгэшье сүлөө һууриин үгы байбашье, дежурна нүхэр Шамина эбхэдэг орон дэлгэжэ, дэбдихэр хэжэ, бидэниие унтуулаа. Ёһоор дулаахан амаржа хонообди. **И. Г. Хороших, Афанасьев»** гэһэн тэмдэглэл һонирхолтой.

Хуушан монголоор бэшэжэрхиһэн юрөөл бэшэг тайлбарилхада: «Бидэнэй зүблэлтэ холбоото уласта практикаар ерэжэ, энэ буудалда байһан хугасаада бидэнэртэ талаархажа байһыень элирхэйлэн, удаан каһалжа, ажалдаа үндэр амжалта гаргахые та бүхэндэ хүсэжэ юрөөнэбди. БНМАУ эрхэтэд **Пүрбэсүрэн, Жамбал, Пүрб, Пүнсэгсүрэн»** гэһэн байба.

Манай Совет гүрэнэй хүршэ, хани барисаата, аха дүү монгол арадай үшөө ондоо нэгэ бүлэг нүхэд тэрэ дэбтэртэ иигэжэ бэшэбэ: «Бид 12-р сарын 20-ноос 23 хүртэл тус зочид буудалд байж Джидийн аимгийн хэд хэдэн совхоз, колхозоор явлаа. Бидний ажалд ба амрахад халуун туслалцаа үзүүлсэн аимгийн удардах дарга нар ба буудалын үйлчлэгч нарт хизааргүй баяр талаархлаа илэрхийлж, та нарын цаашдын ажилд чинь амжалт, амьдралд чинь сайн сайханыг хүсэн ерөөе. БНМА Уласын Сэлэнгэ аимгийн Зэмгэрийн с. а. ахуйн ажалтан

М. Дагба, Самдан, Санжал нар».

Иимэ һайн һайхан үгэнүүдэй дээжэдэ хүртэжэ байдаг, зулгы һайхан сэдьхэлтэй, ажалша бэрхэ эхэнэрнүүд Мария Филипповна Федотова (гостиницые даагша), Глафира Михайловна Шамина, нүхэр Буяева гэгшэдтэ холо дүтэһөө ябадаг айлшад-аяншад бүхэнһөө хододоол баяр баясхалан хүртэхөөр ажаллажа байгыт, саашадаашье хүн зоной аша туһын тулада хубитаяа оруулалсажа байгыт гэжэ бишье баһал юрөөхэ хүсэлтэйб.

Г. Цыреторов.

МОСКОВСКО ОБЛАСТЬ. «Мосгазпроводстрой» гэдэг 14-дэхи трестын барилгын управлениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эрхимээр ажаллана. 150 километр утатай газ дамжуулха түхеэрэлгые 1962 оной декабриин 1-дэ дүүргэхээр шиидэбэ. Зураг дээрэ: газ дамжуулха түхеэрэлгын барилга.

ТАСС-ай фотохронико.

МАНАЙ ЭДЭБХИТЭЙ БЭШЭГШЭ

Д. А. Аюшеев.

Гушаад онһоо...

Хэблэл гээшые манай партиин үнэн сэхэ туһамарша гэжэ арад зоной дунда хэлсэдэг болонхой. Тиигэжэ хэлсэдэгынь тон зүб. Гансахан манай «Буряад үнэн» газетын түүхые абаад үзэе. Үгытэй ядуу үмсын ажалаа орхижо, хамтын ажахытай болохын түлөө тэмсэлдэ буряад зонойнгоо дунда ямар ехэ үүргэ дүүргэһэн, мүн коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа эхилһэн энэ үедэшье арад зондо партиингаа политикые тайлбарилан ойлгуулжа, хамаг хүсэ шадалаа элсүүлхые уряална.

Газетымнай хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд колхоз, совхозуудта, промышленна предприятинуудта боложо байһан һониниие бэшэжэ, редакциин хүдэлмэридэ туһалдаг гээшэ. Тиимэ эгээл эдэбхитэй бэшэгшэдэймнай нэгэн Доржи Аюшеевич Аюшеев болоно.

— Үшөө гушаад оной үедэ хуушан монголоор гарадаг байхадань, «үнэн» газетые уншажа эхилһэн хүм,— гэжэ Доржи Аюшеевич хөөрэнэ. — Удаань латиин алфавидта, бүри һүүлдэ ород алфавидта ороходонь, таһалгаряагүй уншаһаар ерэһэн байнаб. Теэд гансахан уншагша байха гээшэ бага гэжэ тоолодогби. Уншахынгаа хажуугаар хүндэлдэг газетынгээ хүдэлмэридэ туһалха, хүдэлдэг, ажаһуудаг газарай элдэб һонин тухай, ажалай габьяа түйладаг «замай залууршад» тухай, ажал хэрэгтэ һаад ушаруулдаг дутагдалнуудые элирүүлэн, шүүмжэлэл бэшэжэ байха хэрэгтэй. Тиигээл хадаа, газетэмнай һонирхолтой, уншагшадайнгаа дунда хүндэтэй байха бшуу.

Доржи Аюшеевич иигэжэ хэлэдэгтээ хүрэдэг, хүдэлмэрилдэг газартаа хүндэтэй хүн. Нүхэр Аюшеев хорёод наһатай байхаһаа эхилээд, мүнөө таби хүрэхэ болоторoo хуби заяагаа модо бэлэдхэлэй промышленностьтай холбоһон байна. Анха түрүүн Мухар-Шэбэрэй аймагай Подлопатинска леспромхоздо десятнигаар хүдэлмэрилжэ эхилһэн. Мүнөө Улаан-Үдын модоной заводой түсэблэлгын таһагые даагшаар олохон жэлдэ ажаллажа байнхай.

Энэ завод Буряадай совнархозой түрүү предприятинуудай нэгэн юм. Эндэхи хүдэлмэришэд коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэн, долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулжа байдаг. Эндэ үнэн сэхэ ажалаараа алдар солотой болоһон, абаһан уялгаяа һайнаар дүүргэдэг түрүү хүдэлмэришэд яһала олон. Тэдэнэй хүсөөр хюрөөдэгдэһэн модон ороноймнай хүдөө ажахын машина бүтээдэг предприятинуудта, эдеэ хоолой промышленностьда, мүн арадай ажахын бусад һалбаринуудта элбэгээр эльгээгдэдэг гээшэ.

Доржи Аюшеевич предприятиингаа хүдэлмэришэдэй ажал хэрэг тухай һонирхолтой статьянуудые «Буряад үнэн» газетэдээ ходо бэшэжэ байдаг. Мүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ зорилгоор предприятидаа техническэ дэбжэлтын, ажахын тоосоо хэрэглэхэ асуудалнуудай ямараар шиидхэгдэжэ байһые тодорхойгоор, ойлгосотойгоор харуулдаг байна.

Б. Дашиев.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Уншагшадтаа газетыень һаадгүй хүргэдэг болог лэ"

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын августын 29-нэй номерто толилогдоһон байгаа. Тэрээн соо Загарайн аймагай Шэнэ-Хүрбын хэлхээ холбооной таһагай почтальон А. Пахомовой хангалтагүй ажал шүүмжэлэгдэһэн юм.

—Бэшэг соохи баримтанууд тодоруулагдажа, хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадаг почтальон А. Пахомов ажалһаа сүлөөлэгдөө. Саашадаа уншагшадта газетэ, журналнуудые саг соонь хүргэлгэ эрид һайжаруулагдаха,—гэжэ Загарайн аймагай хэлхээ холбооной конторын начальник нүхэр Афанасьев манай редакцида мэдээсэбэ.

Мэргэжэлтэ дурадхана

Тарянай газар намар уһалхада таатай

Олон жэлэй дүй дуршэл дээрэһээ харахада, хаһа сагтаа һайнаар уһалагдаһан, шииг нойто элбэгтэй газартал тарихада, ороохо тарян болон бусадшье ургамалнууд илангаяа һайн ургадаг байна.

Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциинхидай шэнжэлжэ үзэһэнэй ёһоор, тарихаһаа урда уһалжа, шииг нойто һайнаар абхуулһан газарта шэниисын ургаса гектар бүриһөө 5—6 центнер гэхэ гү, али 40—50 процентээр дээшээ байдаг гэжэ тодоронхой. Харин кукурузын газарые һайса уһалхада, гектарай 40—60 центнерээр гэхэ гү, али 30—45 процентээр ехэ ургаса абтадаг байха юм. Тэрэшэлэн гэршүүхэ, хартаабха, саахарай свёкло гэхэ мэтэ ургамалнуудай ургасашье уһалһан газарта нилээд ехэ гарадаг гээшэ.

Теэд манай эндэхи ажахынууд хэр угһаа хойшо тарянай газарые гол түлэб хабар тарихаһаа урдахана уһалдаг бшуу. Гэбэшье хабар хаа хаанагүй намарайхида орходоо уһан хомор, гол нуурнууд хүсэд гэдээгүй байдаг. Тиимэһээ гансахан хабарай һаранuудта бүхы таряалан уһалжа яашье дабагдахагүй болоно ха юм. Гансахан энээнһээ боложо, жэлһээ жэлдэ нилээд ехэ таряаламнай уһалагданагүй үлэнэ гээшэ.

Энээниие хараадаа абажа, ажахынууд тарянайнгаа газарые намартаа уһалдаг болоо һаань, һураггүй ехэ ашаг үрэтэй байха һэн гэжэ һанагдана. Манай Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциинхид хэдэн жэлдэ таряалангаа намар уһалаад тарижа, бараг һайн ургаса абана.

Уһалагдаһан болзорынь	Шэниисын таряалан: Хүрьһэнэй шииг нойтон (процентээр)	Шэниисын таряалан: Гектар бүриһөө абтаһан ургаса (центн.)	Сабшалан: Хүрьһэнэй шииг нойтон (проц.)	Сабшалан: Гектар бүриһөө абтаһан ургаса (центн.)	Шэбхэжэһэн нуга сабшалан: Хүрьһэнэй шииг нойтон (проц.)	Шэбхэжэһэн нуга сабшалан: Гектар бүриһөө абтаһан ургаса (центн.)
Намар—сентябриин 25-һаа октябриин 10 болотор	21,3	22,7	27,3	13,4	28,8	24,6
Хабар—апрелиин 20-һоо 30 болотор, тарихаһаа 5 хоног урид	22,1	23,9	29,1	14,3	29,1	25,3
Оройдоо уһалагдаагүй	14,1	14,5	14,3	6,2	14,3	18,6

Энээн дээрэһээ харахада намар уһалһан газарай ургаса хабар эртэ уһалһанhaa дутуугүй һайн байна бшуу. Тиимэһээ хэрбээ газараа намартаа һайнаар уһалһан байбал, тэрэниие хабар тарихаһаа урид дахин уһалһанай үлүү болоно. Гадна таряалан, сабшалан намар уһалхада, газарай хүрьһэн һайжардаг, мүн тэндэ шэбээлһэн элдэб хорхой шумуул, хоротон үгы болодог байна. Тэрэшэлэн намар уһалһан газарай элдэб үбһэ үрмэдэһэнэй үрэһэн дэбтэжэ, угаагдажа хосордог байха юм. Жэшээлхэдэ, сентябрь соо уһалһан шэниисын таряалангай дүрбэлжэн метр бүхэндэ үбһэ, үрмэдэһэнэй 28 эшэ байхадань, хабар уһалһан таряалангай тэды шэнээн газарта аяар 87 үрэһэн байгаа. Харин оройдоо уһалагдаагүй газарта хойто хабарынь 132 үбһэ, үрмэдэһэнэй эшэ гараад байгаа юм.

Тиихэдэ хэнэйшье мэдэһээр, эндэмнай намартаа хаанашье хура бороо ехэ орожо, гол нуур, горходшье уһаар элбэг байдаг. Сабшалан, таряалан намар уһалхада, үшөө юугээрээ һайн гээшэб гэхэдэ, хабар уһалһан газарайхиһаа 10—15 хоногоор урид тарижа эхилхээр болоно. Илангаяа хүйтэншэг уларилтай, зуниинь богони байдаг Баргажанай, Яруунын, Баунтын болон бусад зарим аймагуудта таряалан имагтал намар уһалдаг болоо һаа дээрэ гэжэ һанагдана.

Намарай уһалууриие хэзээ, ямар газарта, хэды шэнээн саг соо үнгэргэхэ гээшэб? Манай республикын алишье аймагта эртэ таригдадаг ороохото ургамалнуудай, илангаяа горох, бобы тариха газарые намар уһалха хэрэгтэй. Тэрэниие сентябриин тэнгһээ хойшо эхилээд, газарай бүри хүрэжэ эхилтэр, октябриин 10—15 болотор уһалхада таарамжатай. Тиибэшье уһаяа газарайнгаа хүрьһэн дээрэ хүргэжэ болохогүй. Ороохото, бобово ургамалнуудые тариха газарта уһыень хабарайхиһаа ехээр, элбэгээр табиха шухала. Юуб гэхэдэ, хабар газараа элдүүрилжэ таритар зарим шииг нойтониинь хатажа һалаха бшуу. Жэшээнь, хүндэшэг, шииг нойто шэнгээсэ муутай шабарлиг хүрьһэтэй газарай га бүридэ 1200—1500 кубометрһээ бага бэшэ уһа табиха хэрэгтэй. Хүнгэн һэбхишэг, элһэлиг хүрьһэтэй газарта гектарай 800—1000 кубометрһээ бага бэшэ уһан хэрэгтэй болохо байна. Газарайнгаа жэгдэ һайнаар уһалагдахын тула уһаяа бураздаагаар гү, али тусхай ханаабаар ябуулха, мүн дээгүүр сасаха ёһотой. Налуу газарта наг шэбхээр хаалга хэжэ, тэрээн доогуураа уһаяа урадхуулха шухала. Таряалангаа уһалжа дүүргээд, 3—7 хоноһон хойно дээрэһээнь борнойлходо һайн. Газарайнгаа хуурайшаг һаань, түрүүн хахалжа, хүрьһыень жэгдэлэн нягтаруулаад, уһалха хэрэгтэй.

Намар уһалһан газараа хойто хабарынь эртэ борнойлоод, культиваци хэжэ тариха ушартай. Тиигээд тарихаһаа урид, тариһаншье хойноо хүрьһыень заабол нягтаруулха.

Мүнөө колхоз, совхоз бүхэн уһалха газараа дары тодорхойлоод, уһалууриингаа түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүдые бэлдэжэ, уһалха хүнүүдые табиха зэргэтэй. Тиигэжэ намарай уһалууриие хаа хаанагүй сентябриин 20—25-һаа хожомдонгүй, үргэнөөр эхилхэ шухала.

Н. ХРЕБТОВ,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

ОРОЛДООГҮЙ ҺАА, ҺҮН ӨӨРӨӨ НЭМЭХЭ ААЛ?

— Намар тээшээ бэлшээриин ногоон хагдаржа муудаад, үнеэднай хожоржо эхилээ. Тиимэһээ һүн багаар һаагдана,—гэһэн шалтаг баридаг хүнүүд Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй дунда бии.

Теэд энээниие хуу зүб гэхыч аргагүй. Мүнөө эндэ ороохо тарянай, бусад ургамалнуудай баян ургаса абтажа, байгша ондо үнеэн бүриин 20 тонно тухай силос дарагдаа ха юм. Тиихэдэ сабшалан, таряалан дээрэ малай эдихэ тэжээл яһала элбэг шуу.

Иимэ сагта тус артелиин Мунханай фермынхид мүнөө үнеэн бүриһөө үдэртөө дунда зэргээр оройдоо 2—2,5 килограмм һү һаана. Тииһээ тиитэрээ эндэхин зунай хүхэ ногооной үедэшье һү ехээр абажа шадаагүй, үнгэрһэн 8 һара 20 хоног соо үнеэн бүриһөө 500 килограмм һаагаа. Энэнь дайшье ахир бага ха юм. Харин 8-9 жэлэй саана зарим колхозууд үнеэн бүриһөө тэды шэнээн һү һаадаг байгаа бшуу.

Яахадаа иимэ ушар тохёолдооб?

— Һаалиин фермэнүүдтэ үнеэдые оньһон аргаар һаадаг болоһомнай мал һү шэмээ татаа,—гэһэншүүгээр колхозой зоотехник М. Ф. Коршунов элдэб шалтагаан бэдэрдэг.

Теэд нүхэр Коршунов, мүн колхозой главна зоотехник Ф. Ф. Тугаринов болон бусад мэргэжэлтэд һү һаалиин ехээр хорожо байһанай бодото шалтагааниие элирүүлжэ, фермэнүүдэй, һаалишадай ажалые зүбөөр эмхидхэхын тула энэ гэхэ юумэ хэнэгүй.

Һаяхан энэ артелиин Мунханай фермэдэ ябахадаа, тэндэ һүн юундэ бага һаагданаб, ямар дутагдалнууд бииб, тэдэниие усадхахын тула юу хэхэб гэжэ һайса ажаглан хаража үзэһэн байгаабди. Эндэ ерэһэн түрүүшымнай үдэр фермын үнеэд үдэшын 6 часһаа үглөөнэй 8 час болотор хооһоор хаалтатай хоноо.

— Машинаар һаадаг болоһоорнай үнеэд хожоршоо. Машинын һүүлээр үнеэн бүхэниие гараар һаажа, үлэһэн һүеыень абанабди,—гэбэ зариман.

— Ядахын сагта үдэшэ, үглөөниинь эдэндээ силос, ороохо тарянай зүйл эдюулэлсыт. Тэжээл элбэг ха юм,—гэбэбди.

Тиигээд түрүүшын хоёр үдэр һаахаһаа урид үнеэдтэ кукурузын ногоон силос ороохо тарянай зүйл хоёрые һэлгүүлжэ эдюулээд туршабабди. Мүн үнеэдые машинын һүүлээр гараар һаахыень болюулаад, харин хүхэ дэлэнгыень эльбэжэ, һайса нидхэрхэ ёһотой гэжэ һаалишадта хэлэжэ, заажа үгөөбди.

Тиигэһэнэй ашаар удаахи үдэрнүүдтэ үнеэдэй һү шэмэ хараа байса нэмээ. Жэшээлхэдэ, сентябриин 15-да бүхыдөө 614 килограмм һүн һаагдаһан байбал, сентябриин 16, 17-ной үдэрнүүдтэ 717—720 килограмм һүн абтаа. Олонхи үнеэдынь һүеэ хоёр үдэрэй туршада 10,5—11 килограмм хүрэтэр нэмээһэн байна.

Саашадаа һү һаалиие эрид дээшэлүүлхын тула фермэнүүдтээ ёһоор хүдэлхөөр, һэшхэлтэй, зоригтой хүнүүдые, илангаяа коммунист, комсомолшуудые олоор табиха хэрэгтэй. Мүн бүхы үнеэдээ байһадань уянгүй, зүндэнь байлгажа, шэмэтэй һайн тэжээл нэмэжэ эдюулхэ, бүлтыень оньһон аргаар һааха, һаалишадай ажалые саг үргэлжэ хинан шалгажа байха тушаа колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Иванов, зообетмэргэжэлтэд яаралтай хэмжээ абаха бээ.

А. Балдаев,
зоотехник.

ХООРОНДЫН ЭНЖЭЛЭЛ

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сесси тухай.

Хорото аашануудые гаргахаяа болихо, дайн байлдаанай аюулые ...а хэрэгтэй. *Колонизаторнууд һанаата болоно.*

...ой Генеральна Ассам...XVII сессидэ зуугаад ...зүбшэн хэлсэгдэ...й. Зүгөөр эдэ асуудал...үсөөхэниинь шухала ...шартай байха.

...оорондын байдалай ...шаг үедэ сесси зар... Баруун гүрэнүүд дэл...б районуудай байда...ардуу болгохо һэдэл...а. Советскэ правитель...лөөлэлгөөр хэгдэһэн ...мэдүүлгэнүүд соо ба...рэнүүдэй эдэ хорото ...элишэлэн харуулаг...йна. Кубада эсэргүү...эдэг США-гай харата ...ашанууд тухай, эб ...лай хэрэгтэ аюултай ...Бонн хоёрой үгэсэлгэ ...НАТО-до хабаададаг ...й Баруун Берлиндэ ...э байһан хорото хэрэ...ай эдэ мэдүүлгэнүүд ...хойлогдоо һэн.

...гүрэнүүдэй хүтэлбэ...лэглэлнүүд уласхоо...айдал һайжаруулха ...һүүлэй үедэ тохёол...ы баримтанууд энээ...шэлэн харуулна. Кам...бэеэ даанхай байдал...охо хэргые мэдэрхэ ...ар уласхоорондын ...лаха дурадхал оруу...ж. Энэ дурадхалыень ...ойхид буруушаагаа. США-гай хоёр союзнигууд—Таиланд Урда Вьетнам хоёр Камбоджодо эсэргүү харата муухай хэрэгүүдые бэелүүлһэн байна. Гадна США-гай вице-президент Джонсон, президентын сэрэгэй главна советник генерал Тэйлор гэгшэд хорото зорилготой аяншалга хээ. Джонсон хадаа Турци, Греци, Итали болон Европын урда захын райондо сэрэгэй бэлэдхэл улам ехэдхэхэ зорилготой байгаа. Генерал Тэйлор гэгшэ Алас Дурна зүгтэ, Азиин Зүүн Урда зүгтэ мүн лэ иимэ харата муухай хэрэг бэелүүлхэ һэдэлгэ гаргаа.

Кубада эсэргүү хэрэгүүдэй США-да бэелүүлэгдэжэ байһан тухай Ассамблейн делегадууд ойлгохо байха. США-гай хархис этэгээдүүд баатарлиг Кубада сэрэгээр сэхэ добтолон орохо эрилтэ табина. Энэ хорото хэрэгтээ Латиин Америкын оронуудые хабаадуулха һэдэлгэтэй. Зүгөөр Латиин Америкын оронуудые Кубада эсэргүү хүдэлөөндэ хабаадуулха һанаашалгань энээнэй урда тээ буруутаа һэн. Бразили, Мексикэ болон тэндэхи бусад гүрэнүүд энэ аашыень буруушааһан юм. Харин мүнөө Кубада эсэргүү хүдэлөөе дахин бэелүүлхээр һэдэнэ.

Америкын гүрэнүүдэй нэгэдэл гэдэг организациин зүблөөе США-гай эрилтээр октябриин эхеэр зарлахань. Тиигээд энэ зүблөөндэ хабаадаха гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдтэ США-гай талаһаа элдэб янзын нүлөө үзүүлэгдэжэ байна. Латиин Америкын 19 оронууд Кубатай худалдаа наймаа хэхээ болихо ёһотой гээд США эрилтэ табина. Иигэжэ «Вашингтон пост энд таймс геральд» газетэ бэшэбэ.

Гэхэтэй хамта Латиин Америкын гүрэнүүд Кубада эсэргүү хүдэлөөндэ хабаадаха хүсэлгүй. «Мексикэ Куба хоёрой хоорондохи харилсаанууд һайнаар хүгжэжэ байна. Эдэ харилсаануудтай бэе бэедээ хамааралсахагүй гэһэн гурим дээрэ үндэһэлэнхэй» гэжэ Мексикын президент һаяхан мэдүүлээ. Национальна бүрин эрхэтэй байха, бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархагүй гол гуримуудай удха шанар тухай Бразилиин делегациин толгойлогшо Афонсо Аринос сессидэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Эдэ бүгэдые хараада абабал, болохоёо байгаа тэрэ зүблөөндэ США-гай гүрэнэй департаментын зорилгонуудаа бэелүүлхэнь бэрхэшээлтэй байха бшуу.

Дайн байлдаанай аюулые сараха, харата муухай аашануудые болюулха, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудые һайжаруулха талаар Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сесси горьтой алхам хэжэ болохо. Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха гээшэ уласхоорондын эгээн шухала асуудал байна. Советскэ Союз, бусад социалис оронууд энэ шухалын шухала асуудалые бодотоор шиидхэхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Эб найрамдалда дуратай олон гүрэнүүд энээниие дэмжэнэ. Зүгөөр баруун гүрэнүүд энэ шухалын шухала асуудалые бодотоор шиидхэжэ эхилхэ хүсэлгүй. Генеральна Ассамблей хадаа буу зэбсэг хуряалгые бэелүүлхэ хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Уласхоорондын худалдаа наймаанай, экономическа харилсаа холбоо тогтоохо асуудалнуудта Ассамблей горьтой анхарал табиха ушартай. Худалдаа наймаанай асуудалнуудаар уласхоорондын конференци зарлаха дурадхал хаа хаанагүй ехээр һайшаагдана. Энэ яаралтай, шухала асуудалые зүбшэхэ зүйлнүүдтэ оруулхыень Советскэ Союз гүйһан байна.

Гэхэ зуура Баруун Европын «нийтын дэлгүүр» мэтын амяарланги бүлэглэлнүүд худалдаа наймаа эрхилхэ талаар элдэб хаалта, бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна. Багаар хүгжэнги оронуудые хамтаараа мүлжэхэ, дарлаха зорилго колонизаторнууд табина.

США-гай монополистнууд «нийтын дэлгүүрые» үргэдхэхэ хүсэлтэй. «Нийтын дэлгүүр» НАТО-гой экономическа үндэһэ һууринь болохо байна. Энэ хэргые бэелүүлхын зорилгоор гадаадын худалдаа наймаан тухай шэнэ хуулиие Америкын конгресс һаяшаг баталаа. Иигэжэ США-гай хүтэлбэри доро баруун гүрэнүүдэй ехэ нэгэдэл бии болгохо һэдэлгэ гаргагдана бшуу.

Советскэ Союз, бусад социалис оронууд уласхоорондын худалдаа наймаае үндэһөөрнь һайжаруулха, бүхы оронуудтай ашатай туһатай экономическа харилсаануудые хүгжөөхэ зорилготой. Тиигэжэ гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар, хани ёһоор харилсаха эрхэ байдал бии болгогдохо ёһотой. Худалдаа наймаанай уласхоорондын конференци зарлаа һаа, уласхоорондын экономическа харилсаануудые һайжаруулха тодорхой асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ һэн.

Мүнөөнэй сесси колониальна дарлалтада эсэргүү шэглэлтэй байхаар байна. ООН-до олохон шэнэ гүрэнүүд абтажа, империалис гүрэнүүд тэндэ дура зоргоороо аашалхаяа болёо. Колониальна оронуудта, арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тэмсэл улам үргэдүүжэг гэжэ колонизаторнууд һанаата болоно. Зүгөөр колониальна оронуудта, арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай декларациие саашадань бэелүүлүүлхэгүйн түлөө хамтаараа тэмсэхэбди гэжэ колонизаторнууд һананa. «Португалиин Анголодохи, Урда Родезиин, Африкын баруун урдахи районой байдал сессидэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм. Энэ зүбшэн хэлсэлгэһээ ямаршье үрэ дүн гарахагүй» гээд «Нью-Йорк таймс» колонизаторнуудай һанаае заһаха һэдэлгэ гаргаба.

Гэхэтэй хамта колониализмда эсэргүү тэмсэл гансашье ООН-до бэшэ, мүн ондоо тээгүүр үргэдэжэ байна. Колониализмда эсэргүү тэмсэлэй тодорхой жэшээнь Алжир болоно. Франциин колонизаторнуудтай хэһэн тэмсэлдээ Алжирай арад зон илалта түйлажа, өөрынгөө түрүүшын парламентые—Национальна учредительнэ суглаае сентябриин 20-до һунгаба. Энэ Национальна учредительнэ суглаан һая бии болоһон бэеэ даанхай гүрэнэй конституциие жэлэй туршада зохёохо ёһотой.

ООН-ой урда тодорхой зорилгонууд табигдана. Генеральна Ассамблей хадаа эдэ асуудалнуудые шиидхэнгүй орхихо ёһогүй. Генеральна Ассамблейн сесси уласхоорондын байдал һайжаруулха талаар хубитаяа оруулха ушартай.

И. ЛАПИЦКИЙ.
(ТАСС).

Москвагайхид айлшална

Ниислэл Москваһаа эстрадын зүжэгшэдэй эндэмнай ерэхэ тухай хэдэн хоног урид соносхол гаража, һураг суу тараа һэн. Теэдшье москвагайхид ниимэмнай ходо ерэжэ байдаггүй ха юм даа. Тиимэ ушарһаа уржадэр оперо, баледэй театрта хүн зон дүүрэн байба. Тэдэнэй олонхинь — һайндэрэйхеэр хубсалһан залуушуул.

Бэрхэ ёгтошон гэлсүүлдэг Борис Брунов концертын эхи татажа, сценэ дээрэ гараһаар лэ хамагай анхарал хабатай зохидоор буляана.

Аяар холоһоо тандаа
Айлшаар ерэһэн мүртөө
Энэ тэрэ дутууетнай
Элирүүлжэ туршабаб,—гээд үнэхөөр бии байгаа дутагдалнуудыемнай хорон хурса үгөөр хайрана. Яаһан хёрхо улад гээшэб: бууһан лэ үдэртөө городой һайн, мууе обёорон олобол. Энеэдэтэй хүхюухэн, мүн эшхэбтэр ахиршье зүйлнүүд тухайдамнай хургаа дарзн хөөрэнэ. Теэд яахабши! Сагира гээшэмнай хэхэл юумэеэ хэнэ бшуу даа: улайлгаба сайлгабашье, ухаан бодолыеш угаа хүсэтэйгөөр һэргээнэ бшуу.

Тиин нүхэр Бруновой соносхол доро дуушан Алексей Комиссаров олоной урда гаража, ород, украин дуунуудые огсом бүдүүн баритон хоолойгоор хүнхинэсэ табиба. Композитор Долуханянай «Бидэнэр тэрэ сагта ажаһуухабди», Колмановскиин «Ородууд дайн сэрэг хүсэнэ гү» гэһэн дуунуудые сэдьхэл доһолгомоор дуулаба.

Сценэ дээрэ баһал «ородой Будамшуу»—Брунов. Тэрэ хадаа энхэ тайбанай хорото дайсадые ходо гарама хурсаар шүүмжэлнэ. Баруун Европодо эб найрамдалай хэрэг доройтуулхые һэдэжэ, шэнэ «ось» зохёожо байгаа, «арһаар ондоошье һаа, амн нэгэн» боложо ниилэһэн хоёр ханинар тухай «сэхэ буудаһан» сэсэн мэргэн бадагууд уншагдажа, тэдэнэй карикатуранууд бишыхан сарһан самбар дээрэ нюдэ сабшаха зуура зурагдана, альга ташуулна. Ингэжэ хэлэжэ ёгтолхоһоо гадна, баһа зуража шоглоно бшуу.

Венгер арадай хатар. Уран гоё угалза татуулһан хубсаһатай артистнар нүхэд Зернов, Петров гэгшэд тон зохидоор, өө-мөөгүй сэбэрээр хатаралданад.

Ксилофон—тоншожо наададаг модон хүгжэм—дээрэ нүхэр Константин Михеев баһал атаархама һайхан абьяастайгаар, шударгы хүнгэнөөр наадажа, жэнгирмэ тодохон жэгтэй абяануудые модон халбагахануудаар модон хүбшэргэйнүүд дээгүүр согтой түргэнөөр соёруулан гаргана. Чайковскиин «Ородой хатарые», «Хун шубуута нуур» гэжэ балет сооһоо хэрэгүүдые гүйсэдхэхэдэнь, театр соо альга ташалган аадар бороодол адхаран, шааяшана. К. Михеев хэды залуушье һаа, орон дотоогоо мэдээжэ болоһон ксилофонист. Англи, Франци болон бусад оронуудааршье ябажа, шэхэнэй һонор хурганай хурдан хоёрые харуулжа гайхуулһан.

Удаань баһал үнөөхи Бруновнай угаа хүхюутэйгээр гаража, ксилофон дээрэ «Кармен» оперын увертюрэ ямаршьегүй шадамараар тоншосогообо. Яаһан абаашатай хүн бэ: уншагша, зурааша, хүгжэмшэ. Баһа хотолзомо уяханаар хатаржа байгаад, шог бадагуудаа фортепьянын аялга доро уншасагаана.

«Эльбэшэн» суутай Николай Егоров мүн лэ һонирхолтой зүйлнүүдые харуулба. Миин пулаад гарган даллажа байтараа, тэрээн соогоо гэнтэ бишыхан люстрэ бии болгожорхиходонь, хооһон агаарта юушье бии болгожо шадаха эдитэй шэдитэй хүн гээшэ гү гэжэ һанахаар. Теэд, энэмнай бодото дээрээ тиимэшье бэшэ, харин уран хурдан гарай хүдэлмэри бшуу.

Элитэ артистнууд Райкин, Тимошенко болон энэ Бруновойшье уншадаг үгэнүүдые зохёодог сатирик Матвей Грин гаража ерээд, «Пельменүүд» гэжэ рассказаа уншана. Иимэ эстрадын зүжэгшэдэй дунда уран зохёолшын ябалсаһаниинь ехэл болохотой. Яаралтай ушарай болоходо, зүжэгшэдтэ туһалжа, мүн өөрөө уншагшадтаяа сэхэ уулзажа, ехэхэн үүргэ дүүргэнэ гээшэ ха.

«Карнавал болоһон һүни», «Полюшко-поле» гэдэг мэдээжэ кинофильмнүүдтэ наадалсаһан эдир залуу эгэшэ дүүнэр Ольга, Валентина, Евгения Шмелевтон һубарилдан гаража ерэнэ. Тэдэнэр ород, украин, испан хатар дуунуудые ходо хаража, шагнажа һүүһайб гэхээр согтой хүхюунээр хатаралдан байжа дуулаба.

Манай эндэ Москвагай зүжэгшэдэй айлшалһаниинь ехэл һайшаалтай. Саашадаа ходо Улаан-Үдэдэмнай ерэжэ байхыень тэдэндэ хүсөөд, аха захa нүхэдтөө улам ехэ амжалта хүсэё!

Р. Халзанов.

Танигдахаар бэшэ болоо

Һара, жэлэй урагшаа дабшаха тума ниитымнай ажахы улам хүгжэжэ, баяжажа байна. Энээнэйл үндэһэ һууриһаа эхи абажа, үргэн түмэн колхознигуудаймнай һуудал байдал бүри һайжарна, баян дэлгэр болоно. Аяар холын Утаата тосхон абаад үзээл даа. Тус һуурин хадаа аймагай түрүү колхозуудай нэгэн болохо артелиин түб гээшэ.

Колхозоймнай гэшүүд нютаг тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо гэжэ һүүлэй үедэ ехэ оролдодог болонхой. Утаатын ута аад, үргэн үйлсөөр ябахадамнай хоёр талаарнь олон сонхотой, һаруул уужам гэрнүүд жэрылдэн байха. Тэндэхи айлнуудай гэртэнь орогты. Алтан шара үнгэтэй шкаф, шифоньер, комод, этажерка, зөөлэн диван, радиоприемник гэхэ мэтын үнэтэй сэнтэй хэрэгсэлнүүд гэр байрынь шэмэглэн, бүришье һайхан түхэл шэнжэ оруулна.

Утаата нютагтамнай соёл болбосоролой болон бусад эмхи зургаанууд олон боложо байнхай. Эхин һургуулиин, сомоной зүблэлэй, медицинскэ болон ветеринарна пунктнуудай байшангууд, клуб, наймаалгын гэр, магазин гээд лэ томо томо барилганууд тосхоной шарайе улам ехээр хубилгаа. Байгша оной октябриин 1-һээ Утаатадамнай электрын гал ялархань. Энэмнай тосхоной ажа байдалые эрид хубилгаха байһаниинь мэдээжэ.

Утаата-Далахайгаархин урдань хада мори, сараа хүллэжэ, ошохо газартаа хэдэн хоногто ябажа хүрэдэг һааб даа. Харин мүнөө колхозой автомашинануудта һуугаад, хэрэгтэй газартаа ошохоһоо гадна, олон колхознигууд мотоциклтай болонхой.

Ингэжэл анханда заха хизаар гүүлдэг Утаата нютаг танигдахаар бэшэ болон хубилжа байнхай. Эндэхи айл аймагуудшье болбосон байдалтай, ажана тэнигл эн жаргаан ажаһуудаг гээшэ.

Б. Шоёнов.

Захааминай аймаг.

Шатар

Ушаков түрүүшынхеэ шүүгдэбэ

Арбан хоёрдохи уулзалгын эхилхэдэнь, мастерта кандидат Алексей Ушаков Бурловтай наадаа. Мүрысөөнэй эхинһээ хойшо шүүгдээгүй Ушаков энэ үдэр ехэ тугшаржа гараа. Юуб гэхэдэ, нүхэрэйнгөө хоёр хүбүү эдихэ һанаатай добтолжо ябаһаар, ноёнойнгоо талые хамгаалангүй орхижорхёо. Энээниие нь һамбаашалһан Бурлов уданшьегүй амжалта туйлажа, шүүһэн байна. Энэл үдэр мүн мастерта кандидат Мельников Салтановта шүүгдэшоо. Мастерта кандидат Сампилов Яблошевскийтэй наадахадаа алдуу хэжэ, мориёо миин табижа үгөө. Теэд шатаршан Яблошевский энээниие нь обёоронгүй, шүүхэ партияа алдаба.

Шатаршан Мункоев Бурлаковые, Марактаев Межовые, Вощенко Назимовые, Хабухаев Казьминиие шүүгээ. Захаров, Черноскутов гэгшэд тэнсээ. Тиихэдэ Брыскин Самарин хоёрой парти хойшолуулагдаа.

Шатаршан Ушаков наадагдаагүй арба нэгэдэхи партидаа Власовые шүүжэ, шухала очко өөртөө бэшүүлээ.

Арбан хоёр уулзалгын удаа Ушаков 11-һээ 9 очкотой түрүүлжэ ябана. Шатаршад Власов — 8, Сампилов, Мункоев гэгшэд тус тустаа 7,5 — 7,5, Самарин 8-һаа 6 очкотой.

В. Мамилов.

ФУТБОЛ

Арба нэгэ метрһээ...

Россин Федерациин «Б» классай футболистнуудай мүрысөөнэй һүүлшын уулзалганууд боложо байнхай. Улаан-Үдын «Байкал» командатай наадахаяа Владивосток городой «Луч» командын футболистнууд манайда айлшаар ерээ. Эдэнэр хабарһаа хойшо яһала һайнаар наадажа, командануудай дунда түрүү һуури буляалдажа ябана. Мүнөө тус команда 30 очкотой, табадахи һуури эзэлэнхэй.

Шадамар бэрхээр наададаг айлшад тээсгэн Улаан-Үдын командатай наадахадаа, 4:2 тоотойгоор шүүһэн байгаа. Мүнөөнэй уулзалгын хэр зэргээр дүүрэһые хараад үзэе. Наадanай эхилэн сасуу айлшад добтолжо, түрүүшын минутаһаа буланһаа бүмбэгэ сохибо. Теэд алиниинь алин гэшэгүй бэрхээр өөһэд өөһэдынгөө талые хамгаалжа, сугларагшадые баясуулаа. Нэгэ тиимэ шанга добтолгын үедэ улаан-үдынхид урагшаа орожо, добтологшо Ершов буланһаа бүмбэгэ сохихо болобо. Эршэтэйгээр сохигдоһон бүмбэгын урдаһаа харайһан Юрий Алтынбаев тэрэниие залан сохиходоо, сэхэ ворота руу ябуулжархёо. Одоошье тоо нэгдээд, команда бүхэнэй футболистнууд дахинаа тоо нэмэхээр добтололсоно. Наадaнай түрүүшын хахадай дүүрэхэ багта айлшадай гол добтологшо Буларов харюугүй бүмбэгэ манай командада бэлэглэбэ.

Наадaнай хоёрдохи хахадта бүри гоёор добтолгоёо эмхидхэһэн айлшад улаан-үдынхидые яһала тугшаруулаа. Тиигэжэ ябаһаар айлшадай хамгаалагшань буруу наадаад, өөһэдынгөө ворота руу ялын бүмбэгэ сохюулха болоно. Энээниие нь Кадочников сохиһон аад, 11 метрын бүмбэгэ ворота руу оруулжа шадаагүй. Һонирхолтой энэ наадан 1:1 тоотойгоор дүүрээ.

Удаахи уулзалга сентябриин 30-най үдэр үнгэргэгдэхэ. Манайда Благовещенск городой «Амур» команда айлшаар ерэхэ болонхой.

Т. Бадмаин.

Зураг дээрэ: айлшад улаан-үдынхидэй воротагай дэргэдэ.

Л. Хайдуровай фото.

Фото-зураг буулгагшадай анхаралда!

Буряадай АССР-эй бии болоһоор 40 жэл гүйсэһэнэй ойдо зорюулагдаһан фотовыставкэ—конкурсые Буряадай АССР-эй журналистнуудай Союз, Культурын министерство соносхоно.

1963 оной апрелиин 1 хүрэтэр конкурс үргэлжэлхэ.

30х40 сантиметр хэмжүүртэй матова, хахад матова саарһанда буулгаһан фото-зурагуудые конкурсдо үгэжэ болохо.

Совет байдалай элдэб олон талые, республикын промышленностиин, хүдөө ажахын хүгжэлтын, эрдэм ухаанай, техникын, соёл культурын, искусствын амжалтануудые фото-зурагууд тодорхойлон харуулха ёһотой. Коммунис общество байгуулагша, шэнэ, түрүү юумэ эмхидхэн бэелүүлдэг хүнүүд фото-зурагуудай гол һууриие эзэлхэ болоно.

Эрхим фото-зурагуудай түлөө иимэ шангууд тогтоогдобо:

Нэгэдэхи шангынь —«Зенит-3» түхэлэй фотоаппарат, хоёрдохи хоёр шангынь «ФЭД-2» түхэлэй фотоаппарат, тус тустаа 30 түхэригэй гурбадахи гурбан шан, тус бүридөө 20 түхэригэй урмашуулгын табан шан.

Фото-зурагуудые иимэ адресаар эльгээхэ: Улаан-Үдэ хото, Ленинэй үйлсэ, 35, «Правда Бурятии» газетын редакци. «Конкурсдо» гээд фото-зурагууд дээрээ бэшэхэ.

Журналистнуудай Союз, Культурын министерство.

Хүдөө нютагуудта автоматическа телефонно станцинууд

Ехэ Хунила тосхондохи (Тарбагатай) Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой контородо, мүн тосхоной бусадшье гэр байрануудта шэнэ автомат-телефонууд табигдаа. Һаяхан эндэ телефоной автомат станциин хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо хэрэгтэй хүнтээ хөөрэлдэхэнь бэлэн болонхой.

Иимэ станцинууд Баргажанай Могойто тосхондо, Бэшүүрэй Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо, Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхоздо тодхогдоод, һаянай хүдэлжэ эхилбэ.

Энэ жэлдэ республикымнай тосхонуудаар хамта дээрээ 15 автомат станци хабсаргагдаха юм.

О. Березков.

Ольбон эхилээ

Байгша оной сентябрь һарын хоёрдохи арбан хоногой туршада яһала дулаан үдэрнүүд болоһон байна. Энэ үедэ республика дотор дунда зэргээр 16—22 градус дулаан болоо. Дулаан үдэрнүүдэй хажуугаар хүйтэрэд гээ. Энэнь нормоһоо нэгэ градус үлүү байна. Арбан хоногой һүүл — сентябриин 20-ной үдэр республика доторнай хаа хаанагүй хүйтэнэй амисхал орожо, зарим нютагуудта саһан ороһон, шуурган болоһон байха юм. Энэ үе соо Хяагтын зонодо 18—34 миллиметр хүрэтэр шииг нойтон ороо. Энэнь бусад тээхидэ орходоо эгээл багаар ороһон болоно. Иимэ хүйтэн үдэрнүүд урдань сентябриин гурбадахи арбан хоногто үзэгдэдэг байгаа.

И. КОТОВ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной сентябриин 25.

США-гай ПРАВИТЕЛЬСТВАДА СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ЭЛЬГЭЭҺЭН БУРУУШААЛГЫН

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. Г. Лапин США-гай хэрэгүүдээр СССР-тэ байдаг сагзуурын этигэмжэтэ Дж. М. Максуини гэгшые сентябриин 22-то урижа уулзаад, США-гай правительствада Советскэ правительствын эльгээһэн буруушаалгын нимэ ното тэрээндэ барюулаа.

Советскэ Социалистическэ Республиканудай Союзай правительствын даалгабаряар СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство иигэжэ мэдээсэнэ.

Англиин «Стретхэн-хилл» гэжэ судна Кубаһаа Советскэ Союз орожо ябахадаа, Пуэрто-Рикын Сан-Хуан гэжэ портдо орожо, заһабарилга хэхэ баатай болоһон байгаа. Энэ судны тээжэ ябаһан аад, советскэ гадаадын худалдаа наймаанай организацида хамаатай саахарые Пуэрто-Рикын сүүдэй засагаархид бариһан байгаа гэжэ Советскэ правительствада мэдээжэ болоо.

Гурбадахи гүрэнэй правительствын эрилтые дүүргэлтэ болгообди гэһэн хэбэртэйгээр, советскэ гадаадын худалдаа наймаанай организацида хамаатай саахарай барилга хадаа элитээр зоргоороо орожо байһан ябадал болоно. Пуэрто-Рикэдэ ёһо гурим
дал шиидхэдэг Амери
боото Штадууд Пуэр
сүүдэй засагаархидай
бусын ябуулгын түл
дөөр харюусаха ёһот

Советскэ Союзай
тельство хадаа совет
харай хуули бусаар
һанда эрид шанга бу
га мэдүүлхэ зуураа,
барижа байхаяа бо
хёолдуулагдаһан гар
шые түлэхэ, сааша
аашын гаргагдахагүй
хэмжээнүүдые абаха
эрилтэ хэнэ.

Нотые США-гай п
ствада удаарууլан
жуулан үгэхэб гэжэ
ни хэлээ.

Хилын саанаһа

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII с

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 22. ТАСС-ай корреспондент Г. Васильев мэдээсэнэ.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн үдэрэй пленарна заседани Москвагай сагаар 22 час 15 минутада үсэрэлдэр нээгдээ. Афганистанай премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Сардар Мухаммед Наим түрүүлэн үгэ хэлэбэ.

Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко удаалуулан үгэ абаа.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй үгэ хэлэхые шагнахын түлөө Генеральна Ассамблейн заседанинуудай зал соо хүн зон дүүрэн сугларһан байгаа.

Ниитын элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха хэрэг хангаха, обществын байдалһаа дайн байлдаае хүсэдөөр усадхаха эрхэ байдал бии болгохо зорилго Советскэ Союзай коммунис партиин Программа соо табигданхай гэжэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко тэмдэглэбэ.

Мүнөө үедэ дэлхэйн шэнэ дайн заатагүй болохо гэһэн һанал буруу байна гэжэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр тэмдэглэбэ. Дайн байлдаае уридшалан сараха арга боломжо бии. Зүгөөр энэ арга боломжые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэй байна бшуу. Ракетно-ядерна дайнай аюулые усадхахын түлөө Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин ямар үүргэтэй байһаш тухай А. А. Громыко тогтожо хэлэбэ.

Америкын Холбоото Штадуудай президент Дж. Кеннеди энэ оной сентябриин 13-най пресс-конференцидэ мэдүүлгэ хэһэн юм. Генеральна Ассамблейн XVII сессидэ хабаадахаяа сугларһан Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин гэшүүд энэ мэдүүлгэ тухайнь анхаралаа табиха ушартай. США хадаа ООН-ие бии болголсоһон гүрэнүүдэй нэгэн болоно. Гадна США Аюулгүйн Соведэй гэшүүн юм. Капиталис гүрэнүүдэй экономическа, сэрэгэйнгээ талаар эгээ хүсэтэйнь США байна бшуу. Тиимэһээ иимэ гүрэн, тэрэнэй ажал ябуулагшад ООН-ой Уставые ехээр хүндэлхэ, Уставай эрилтэнүүдтэй таарууга ар политикаяа ябуулха байгаа бшуу. Энэ оной сентябриин 13-да президент Кеннедиин хэһэн мэдүүлгэ тад ондоо удхатай гэжэ А. А. Громыко тэмдэглэбэ.

Америкын Холбоото Штадууд Кубада эсэргүү сэрэгэй добтолго хэхэеэ өөһэдөө мэдэхэ гэжэ президентын үгэһөө тодорхойлогдоно. США-гай правительство Кубын контрреволюциин хүтэлбэрилэгшэдтэй саашадаашье харилсаа холбоотой байха гээд президент мэдүүлээ. Бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ гүрэнүүдэй хамааралсахагүй тухай ООН-ой Уставта хэлэгдэнхэй. Энэ талаар США-гай правительствын тангариглан абаһан уялганууд хаанаб гээд асуухаар.

Кубын Республика тушаа США-гай бэелүүлжэ байһан политикын эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ аюултай байһаниие ООН-ой гэшүүд-оронууд хараада абаха ёһотой гэжэ Советскэ правительство тооолоно. Иигэжэ А. А. Громыко хэлэбэ. Кубада добтололгын хэгдээ һаань, ямар хойшолонгуудтай байхаб гээд 1962 оной сентябриин 11-нэй мэдүүлгэ соо Советскэ правительство уридшалан һануулаа һэн.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха шухалын шухала асуудал тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Мүнөөнэй энэ шухалын шухала асуудал тухай үнгэргэгдэһэн хэлсээнүүд үрэ дүн үгэнэгүй. Юуб гэхэдэ, эдэ хэлсээнүүдтэ хабаададаг зарим гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд буу зэбсэг хуряалгаар хэлсээ баталха хүсэлгүй гэжэ А. А. Громыко хэлэбэ. Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха договорой проектые Советскэ правительство оруулаа һэн гээд СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр һануулаа. Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряалгые дүрбэн жэлэй туршада гурбан шата болгожо бэелүүлхэ дурадхал Советскэ правительство оруулһан юм. Баруун гүрэнүүдтэй үгэеэ ойлголсохын зорилгоор энэ договоройнгоо проектдэ шухала нэмэлтэ, хубилалтануудые оруулаа һэн.

НАТО-до хабаададаг гүрэнүүдэй гэмээр буу зэбсэг хуряалга мүнөө хүрэтэр шиидхэгдэнэгүй.

«Буу зэбсэг хуряахада сүлөө гараһан зөөри зөөшые амгалан ёһоор хэрэглэхэ тухай, декларациин» проектые Генеральна Ассамблейн үзэмжэдэ Советскэ правительство табина гээд А. А. Громыко мэдүүлбэ.

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын зорилгоор Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин тусхай хэмжээнүүдые абаха тухай СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр тэмдэглээ. Уласхоорондын худалдаа наймаае һайжаруулха тушаа А. А. Громыко хэлэбэ. Энэ талаар «Ниитын дэлгүүрэй» ямар зорилготой байһаниие тодорхойлоо. Худалдаа наймаанай асуудалнуудаар 1963 ондо уласхоорондын конференци зарлаха дурадхалые зүбшэхэ зүйлнүүдэй тусхай асуудал болгожо оруулхые Советскэ правительство дурадхана гээд А. А. Громыко тэмдэглэһэн байна. Дэлхэйн бүхы районуудые, гүрэнүүдые хабаадуулһан худалдаа наймаанай уласхоорондын организаци бии болгохо тухай асуудал энэ конференцидэ зүбшэн хэлсэгдэхэ һэн.

Колониальна оронуудта, арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо декларациие Советскэ правительствын толгойлогшо Н. С. Хрущевой дурадхалаар Генеральна Ассамблей баталһан юм. Энэ декларациие түргөөр бэелүүлхэ шухала гэжэ А. А. Громыко һанамжалба.

Германитай эбэй договор баталха, энэ үндэһэ һуури дээрэ Баруун Берлинэй байдалые һайжаруулха гээшэ уласхоорондын эгээн шухала асуудалнуудай нэгэ
гээд А. А. Громыко х

Гэхэтэй хамта Ба
линдэхи байдал һара
улам шахардуу бо
город НАТО-гой сэрэ
болгогдонхой. Герма
мократическа Респ
эсэргүү хорото аа
гаргахын түлөө Ба
лин хэрэглэгдэнэ.

Хэрбээ маанадта
гүрэнүүдтэй хамта Г
хоёр гүрэнтэй ондо
али нэгэ договор ба
нүүдэй баталаа һа
байгаа һааб даа.
руун гүрэнүүдэй ним
баталха хүсэлгүй ба
ветскэ Союз дуратай
рэнүүдтэй хамта
эбэй договор батал

Холбоото Штадуу
ёһотой газарые—Тай
лые эзэмдэжэ байһ
ушар Алас Дурна з
дэлхэй дээрэ ехэ аю
дуулна гэжэ СССР-
дын хэрэгүүдэй ми
дэглээ. Мүн иигэжэ
рей Америкын сэрэ
болгогдонхой. Урда
харин сэрэгүүдые
тухай асуудал Сов
вительство табиһан
шалан һануулгын я
түрүүлэн эхилхэ ту
до ородог зарим
хүтэлбэрилхы, ажал
шад уряалдаг боло
дууд энээндэ анхара
ха ушартай гээд А.
ко хэлэбэ. Совет а
циалис оронуудые
гаар айлгахагүй гэж
эй гадаадын хэрэгү
нистр тэмдэглээ.

Ядерна сохилто
лэн хэхэ гэһэн уряа
ой Уставай зорил
гуримуудтай, эб
тогтооxo хэрэгтэй
нагүй. «Уридшалан
ядерна дай хэхэ п
буруушааха тухай»
ООН-ой Генеральна
лейн XVII сесси
зүйлнүүдтэ шухала
асуудал болгожо ор
Советскэ правитель
но. Энэ талаар
Ассамблейн резолю
хай проектые оруул
гээд Советскэ пра
дурадхана. Ядерна
бүхы гүрэнүүд тэрэ
лэн хэрэглэхэгүй
уялга тангариглан а
уряалнабди гэжэ
гадаадын хэрэгүүд
мэдүүлбэ.

Чанкайшистнууд
ООН-һоо дары үл
до Хитадай Арадай
кын хуулита һуури
шухала гээд А. А.
тэмдэглээ. Уласхоо
организациин бүри
билгахаар болоо. Д
рэ тохёолдоһон бай
раада абажа, бодо
жо байһан гурбан
нууд—социалис ор
руун бүлэглэлдэ ор
нүүд, бэеэ абанги
уласхоорондын энэ
циин хүтэлбэрилхы
адли тэгшэ эрхэтэй
лагдаха ёһотой. И
Громыко хэлэбэ.

Редактор Ц. Ц. Ц

В. И. Ленинэй зохёолнуудай 39-дэхи боти румын хэлэн дээрэ гараба

БУХАРЕСТ, сентябриин 22. (ТАСС). РНР-эй политическэ литературын гүрэнэй хэблэл В. И. Ленинэй зохёолнуудай 39-дэхи ботиие румын хэлэн дээрэ гаргаба.

Манай адрес, телефону

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 3
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. ред
32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной
пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советск
тельства—47-59, промышленности, транспорта, инф
35-14, культуры, литературы и искусства—34
и рабселькоров—40-49, отдел переводов и корр
—35-95, бухгалтерия —37-32. Для междугород
говоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства
Бурятской АССР.

Н00985. Зак. № 3